

SUVANNON SEUTU

SAKKOLAN, METSÄPIRTIN JA VUOKSELAN PITÄJÄLEHTI

Pieniä ilonpilkahduksia siellä jossakin. Sota jatkui syksyllä 1941, ja omakohtaisia kokemuksia siitä kertoo eläkeläis-professori Lauri Autio, sivut 16-18. Kuva: Sylvi Soinion arkisto.

NRO 6/2008

SYYSKUU

Kesä on ollut kotiseutumatkojen, karjalaisten juhlien ja sukutapaamisten aikaa. Kuvassa sukuseura Virkin väkeä kokouksessaan.

SUVANNON SEUTU nro 6/2008:

- * Turkkisen turinat: Muistoja kertyy, sivu 4
- * Sakkola-juhlat sujuivat rattoisasti, s. 5-10
- * Röykkylä jatkaa Sakkolan kyläkirjojen sarjaa, s. 11
- * Museolla musisoitiin, s. 12
- * Papintodistuksella lupa autoiluun ja dynamiitin ostoon, s. 13
- * Konevitsan kelloja kaikuja, s. 14
- * Vanhoja metsästysjuttuja Metsäpirtistä, s. 15
- * Sota jatkui syksyllä 1941, s. 16-18
- * Takaisin Metsäpirttiin syksyllä 1941, s. 19
- * Metsäpirtti-järjestöillä näytön paikka, s. 20
- * Tampereella Pietarilaisilla Markkinoilla, s. 21
- * Virkin virkkeet: Alkusyksyn merkit ilmassa, s. 22
- * Vuokselan sähköistyshanke, s. 22
- * Harvinaisen onnistunut veteraanimatrikkeli, s. 23
- * Virkin sukuseura koolla, s. 24-26
- * Vuokselan kuulumiset, s. 24
- * Sukujen tapaamisia, s. 27-31
- * Salaisia matkoja Sakkolaan, s. 32
- * Toimin tarina, s. 33-35
- * Poisnukkuneita, s. 35-37
- * Perhejuhlia, s. 38
- * Kyläkirjahankkeita, s. 39
- * Yhteystiedot, s. 40.

KYSY MEILTÄ KARJALANMATKOISTA

Vesilahden Liikenne

Myllytie 58, 37370 NARVA
p. (03) 373 7300,
040 716 6170
info@vesilahdenliikenne.net

Talvikaudella
Sakkola-Museo
on auki vain
ennakkotilauksesta
Kuokkalan
museoraitilla
Lempäälässä.

Tiedustelut:

Antti Hynnä
0408490048

Hannu Turkinen
040 581 4398

SEURAAVALEHTI
ilmestyy
marraskuun alussa.

Aineistot toimitukseen
24.10. mennessä, kiitos!

Sakkola-Säätiön
60-vuotishistoriikki
Lähes 100 sivua,
värikuvin,
10 euroa kpl.
Tilaa omasi!
p. 040 730 2622

PAUKUN PALSTA

Salpalinjalla

Minulla oli vaimoni kanssa elokuun puolivälissä tilaisuus osallistua Turkkisten ja Nuoran järjestämälle Salpalinjan retkelle Itä-Suomeen.

Retki oli erittäin mielenkiintoinen ja kerrankin sain istua linja-auton takapenkillä osallistumatta opastus- tai matkanjohtajan tehtäviin.

Suomenlahdelta aina Pohjoiselle jäämerelle saakka ulottuvaa Salpa-asemaa alettiin rakentaa välittömästi Talvisodan päätyttyä vuonna 1940, koska uusi itäraja jäi täysin vaille puolustusvarustuksia. Rakennustöitä tehtiin kiireellä voimia ja resursseja säästämättä aina kesään 1941 saakka ja jälleen vuonna 1944 Salpalinjaa alettiin vahvistaa. 1940-1941 Suomen suurimmalla rakennustyö-

maalla oli yli 35.000 rakentajaa ja noin 2000 muonituslotta.

Linnoitustöissä oli myös useita tuhansia vapaaehtoisia ruotsalaisia. Ruotsista saatiin lisäksi runsaasti rakennustarvikkeita sekä kuljetus- ja rakennuskalustoa. Ruotsin puolustukseen kuului jo tuolloin ajatus, että heidän turvansa idän jättälistä vastaan on Suomen armeijassa.

Miehikkälässä saimme oppaaksemme naapuripitäjän pojan, historian maisteri Kalle Pakarisen, jonka juuret ovat Pyhäjärven Keljan kylässä. Mies osasi asiansa ja häntä oli mielenkiintoista kuunnella. Reilun 1½ tunnin mittaisella kierroksella saimme tutustua monenlaisiin varustuksiin, bunkkereihin, yhdysautoihin, konekivääri- ja tykkiasemiin, panssariesteisiin jne.

Salpalinjalla tuli mieleen, että olisiko meidän ollut parempi jatkaa sotaa kesällä ja syksyllä 1944 vielä Neuvostoliiton saavutettua Viipuri – Kuparsaari – Taipale linjan. Ymmärrän toki senkin, että Suomen armeija toimi sietokykynsä äärirajoilla, mutta sitä ei ollut lyöty. Suomen armeija oli saavuttanut melkoisen määrän torjuntavoittoja ja takana oli vielä viimeinen suhteellisen vahvasti varustettu puolustuslinja, Salpa-asema. Myös puolustustahto ja moraali olivat tallella.

Olisimmeko saaneet paremmat rauhanehdot, jos emme olisi suostuneet aselepoon ja välirauhaan? Neuvostoliitto oli suomalaisten torjuntavoittojen jälkeen vetämässä joukkojaan pois Suomen rintamalta ja kiirehti valtaamaan Berliiniä. Stalin tiesi, että Suomen valtaaminen olisi vienyt liian paljon aikaa ja voimia. Neuvostoliittolaiset tiesivät, että heillä oli Viipurin jälkeen vielä vastassa kohtuullisen vahvasti linnoitettu Salpalinja.

Jos Stalin olisi joutunut hyökkäämään vielä tätäkin puolustusasemaa vastaan, hän olisi vääjäämättömästi myöhästynyt Berliinin valtaukselta.

Olisiko Suomen armeijalla ollut neuvostoarmeijan päävoimien siirryttyä Saksan rintamalle vielä voimia vallata takaisin esimerkiksi Viipuri?

Olisimmeko myöhemmin tehtävässä rauhanteossa välttyneet antamasta Stalinille huomattavasti laajemman alueen kuin mitä hän pystyi aseina valtaamaan? No, ehkä historian kanssa ei kannata jossitella.

Hannu J. Paukku

Sakkola-Säätiön

valtuuskunnan puheenjohtaja

Harjatie 5, 32210 LOIMAA

0500-741296

hannu.paukku@punkalaidun.fi

Retkeläisiä Villalan kyläkirikolla, jossa voitiin ihaila Sakkolan kirkon alttaritaulua.

TURKKISEN TURINAT

Muistoja kertyy

Vunukka Ellan rippijuhlat ovat takana ja Hannu-äijällä hyvä mieli, kun sai olla niitä järjestämässä. Ellahan on jo ehtinyt tutustua matkassamme Haparaisten nuorisoseuran retkellä

sukunsa juuriin Sakkolassa. Edelleen tuntui hänellä olevan matkustushaluja Karjalan laulumaille.

Niinpä mielissä itää ajatus sukumatkasta tulevana suvena – aika näyttää, kuinka käy.

Aamusella tutkailin seutukuntamme valtalehteä Aamulehteä. Siinä oli oltermannistamme Raaskan Yrjöstä mukava sivu otsakkeella ”Karjalan kunnailla”. Kesän matkallamme ollut Väreän pariskunta oli paneutunut karjalaisuuteen ja Yrjön muisteluihin lämmöllä satakunta-laisesta näkökulmasta.

Elokuun alkupäivinä sain olla mukana Kasarmilan evakkojen muisteloissa Ruissalossa

Soilin kanssa. Vaikka väki ei ollut ennestään tuttua, pääsimme heidän kanssaan tutustumaan tarinatuokioissa ja pikku kokouksessa tuon ainutlaatuisen sotilasyhteisön elämään ja muistiinmer-

kittyihin tietoihin. Ikääntynyt, mutta pirteä joukko jäi jatkamaan tapaamistaan, kun hyvästelimme heidät. Kasarmilaiset ovat hienosti tallentaneet kohtaamisensa muistojen kirjoihin.

Samoin tekstein, kuvin ja piirroksin oli tallennettu elämää varuskunnassa ja sen läheisyydessä Kiviniemen kosken ja Viiksanlahden tuntumassa Valkjärven rannalla. Näistä lähtökohdista syntyy hieno kokonaisuus Kasarmilasta, Kiviniemestä ja Viiksanlahdesta.

Vennäin Valkjärven, Röykkylän ja muiden kyläkirjojen tiedot sopivasti sivuavat seutukuntaa, mutta näistä eväistä syntyy Sakkolan vilkkaimmasta alueesta kattava kirja. Nyt vain kirjaryhmä kasaan.

Toinen mukava, mieliin painuva retki elokuisena viikonloppuna suuntautui Salpalinjalle ja Villalan kyläkirkolle Nuoran Markun kyyditsemänä. Joukkomme oli monimuotoinen. Veteraaneja, evakkoja jälkeläisineen, reserviläisiä ja asiasta muuten kiinnostuneita henkilöitä matkasi yhdessä viikonloppuun aikana Kymenlaakson, Etelä-Karjalan ja Savon maita. Virolahden bunkkerimuseossa saimme alkulämmittelyn tukikohtaesityksen ja Salpalinja-videon muodossa pikku tiikusateesta.

Miehikkälän Salpalinja-museo palveluineen ja erinomaisine esittelyineen antoi selkeän kuvan tuosta jättiurakasta välirauhan ja jatkosodan ajoilta. Eipä ihme, että Neuvostoliiton sodanjohtoonkin se vaikutti omalta osaltaan, kun saatiin aselepo aikaan Tali-Ihantalan

taistelujen jälkeen.

Vielä vilkaisimme Taavetissa Salpalinjan Saimaan puoleista päätä ennen ruokailua Lappeenrannan Kasinolla.

Kun oli yövytty Imatralla Valtionhoteleissa, jatkettiin matkaa Vuoksen vartta. Emäntäni Soili kertoi synnyinseudustaan ja Laila Hirvisaaren Imatra-sarjan paikoista, kun lähdimme kohti Kesälahtea, Villalan kyläkirkkoa. Siellä vietimme lyhyen hartaushetken Leppäsen Väinön sekä ryhmämme laulamien virsien ja pienen puheen myötä. Sitten kirkkokahville Nuoran Markun makkaragrillin viereen kauniille mäntykankaalle.

Sakkolan kirkon taulu on hyvässä hoidossa. Koskapa lie se on takaisin kotikirkkonsa alttarilla Sakkolassa – Luoja sen ainoastaan tietää.

Matkamme jatkui Kerimäen komiaan kirkkoon ja Olavinlinnaan pikakäynnille ennen kotimatkaa.

Vinkkinä: Kannattaa joskus katsastaa näitä Suomenkin puoleisia paikkoja Karjalan matkoilla.

Kiitokset vielä kerran Sakkola-Seuralle ja kaikille asianosaisille hyvin hoitotusta juhlasta Leppävaarassa.

Ensi vuonna tapaamme tuossa naapurissa Pirkkalassa. Seuraaville vuosille voi ilmoittautua

juhlien järjestäjäksi säätiön valtuuskunnan syyskokoukseen mennessä.

Kuulakkaita syyssäitä toivotellen

Hannu Viljonpoika Turkkinen

Kasarmilaisten tapaamisesta Ruissalossa.

Sakkola-juhlat Leppävaarassa sujuivat rattoisasti

Sakkola-juhlat Espoon Leppävaarassa saivat mukavasti juhlaansaa liikkeelle, vaikka pääkaupunkiseudulla juhlien väkimäärä onkin jäänyt syystä tai toisesta pienempiä paikkakuntia vähäisemmäksi. Elokuksille juhille tuli kuitenkin kansaa lähes urheiluhallin täydeltä, arviolta riittanut 300 henkeä.

Sakkola-Seura yhteistyökumppaneineen ansaitsee kiitokset, sunnuntaina 10. elokuuta vietetyn pitäjäjuhlan järjestelyt olivat onnistuneet niin ohjelman kuin tarjoilun osalta. Esitykset olivat tasokkaita, ja pitopöydässä oli jopa tarjolla perinteistä kaurakiisseliä maisteltavaksi!

Haluatko kasvattaa hyviä vai huonoja hedelmiä?

Koska Espoon kirkot olivat varattuja konfirmaatiotilaisuuksiin, juhla jumalanpalveluksen sijaan päivä käynnistettiin rovasti Simo Revon pitämällä alkuhertaudella.

– Kaukaa olemme tulleet tähän het-

keen. Olemme kulkeneet kokonaisen elämän tien, jokainen oman kohtalonsa. Ei ole kahta samanlaista elämää. Jokaisen tie on erilainen, niin tästä päivästä taaksepäin kuin eteenkin päin.

– Vuosi vuodelta harvemmaksi käyn niiden joukko, joiden elämän tie on alkanut Karjalan kannaksella, Suvannon rannoilla. Yli kuusi vuosikymmentä ovat saaneet tietään taivaltaa jotkut niistäkin, jotka eivät elämässään ole kokeneet sen enempää sotaa kuin evakkotaivaltakaan.

Repo muistutti, että oma elämä ja sen kohtalot ovat jotain sellaista, mitä kukaan ei voi ottaa ihmiseltä pois.

– Maat ja tavarat voidaan viedä. Toisen ihminen tulee hetkeksi lähelle, mutta etäännyttymisen jälkeen elämän kangas kutoituu milloin kirkkain, milloin tummin sävyin.

– Oma tietämme olemme jokainen tulleet tähän päivään. Saamme katsoa elämäämme taaksepäin, kun kuulemme sunnuntain 10.8. evankeliumista Jeesuksen sanat:

”Jos puu on hyvä, sen hedelmäkin on hyvä, mutta jos puu on huono, sen hedelmäkin on huono. Hedelmästä puu tunnetaan.”

Ja Jeesuksen puhe jatkuu:

”Mitä sydän on täynnä, sitä suu puhuu. Hyvä ihminen tuo hyvytensä varastosta esiin hyvää, paha ihminen pahuutensa varastosta pahaa.”

– Ihmisen tiessä on asioita, joihin hän ei itse voi vaikuttaa. Toiset tekevät päätöksiä, jotka väijäämättömästi vaikuttavat meidän elämäämme. Karjalainen kansa on saanut sen historiassaan kokea vuosisadasta toiseen. Suomen rajat ovat vaihdelleet ja Karjala on kuullut milloin Ruotsin, milloin Venäjän yhteyteen.

Rovasti totesi, että suurten yhteisten kohtaloiden keskelläkin jokainen ihminen rakentaa omaa elämäänsä, omaa tietään.

– Sillä tiellä kasvattaa jokainen joko hyvää puuta tai huonoa puuta, hyviä tai huonoja hedelmiä.

– Jokainen meistä tietää omaa elämäänsä katsoessa, että takana on sekä hyvää että hävettävää. Elämän kultaiseen kankaaseen on tullut kudotuksi myös virhelyöntejä. Suu on tullut puhuneeksi sitä pahaa, mitä sydän on ollut täynnä. Elämän puun kultaomenista on osa ollut katkeran sydämen mädättämiä.

– Elettyä elämää ei voi enää muuttaa. Mikä on tehty, se on tehty. Sanoja ei voi kutsua takaisin. Mutta silti elämän kankaaseen voi panna hyvän paikan. Sen nimi on: Anteeksi!

Oikea anteeksipyyntö on vaikea asia. Se edellyttää nöyryytymistä: olen ollut väärässä, tehnyt vääriä, sanonut vääriä sanoja. Olen loukannut sinua, joka kuljet samaa matkaa oman elämäni kanssa.

– Anteeksi pyytäminen ei kannata vain siksi, että yksi asia tulee korjatuksi. Se kannattaa myös siksi, että jokainen anteeksipyyntö jalostaa omaa elä-

Seppelpartiona hautausmaalle tervehdyskäynnille lähetettiin Elina Lai-
ne ja Markku Naskali.

mänpuutamme. Sitä pahaa, mitä tosisaan on pyytänyt anteeksi, ei enää tahdo tehdä. Siltä kohtaa elämän puu kantaa entistä parempia hedelmiä. Anteeksi-pyyntönsä oksista leviää koko puuhun hyvän Jumalan siunaus.

– Kaukaa olemme tulleet tähän hetkeen ja kauas vielä täältä kuljemme. Elämän tien tulevat mutkat ovat silmiltämme salattuja. Siitä voimme kuitenkin olla varmoja, että Jumalan käsivarret kantavat meitä silloinkin, kun itse emme sitä huomaa.

– Jumalan rakkaus ja armo ovat aina sanoja suurempia. Ne peittävät alleen lopulta kaiken muun. Syyllisyys muuttuu vapaudeksi ja hedelmät muuttuvat hyväksi.

– Tänä on jokaisen loppuelämän ensimmäinen päivä. Sen tie kannattaa suunnata niin, että lähellämme elävät ihmiset saavat poimia elämämme puusta hyviä hedelmiä.

Alkuhartauden loppurukouksena Simo Repo sanoi:

Jumala, rakas Isämme.
Tajuntaamme tunkeutuu
joka puolelta erilaisia sanoja.
Harvat uskaltavat
puhua tuskasta,
moni uskoo,
ettei kukaan jaksa kuunnella.
Isä, lähekkäinkin me
etäännyimme toisistamme.
Lähetä Pyhä Henkesi
ja parantava sanasi,
luo avoimuutta ja uskallusta,
avaa suut, herkistä korvat.
Anna meille rohkeutta
pyytää ja antaa anteeksi.
Aamen.

www.sakkola.fi

Rovasti Simo Repo (vas.) ja juhlapuhuja Martti Kätkä.

Neljäsosakarjalainen puhui Sakkolasta lämmöllä

Juhlapuheen pitäjä, Teknologiateollisuus ry:n energia-asioista vastaava johtaja Martti Kätkä kertoi syntyneensä ja kasvaneensa Etelä-Pohjanmaalla; kuitenkin yksi neljäsosa hänestä on kotoisin Sakkolasta. Karjalaisuus on kulkenut elämässä mukana monella tapaa, ja lujittui vain, kun puolisonsa on myös sakkolalaista sukujuurta. Niinpä juhlapuhekin kiertyi moniin lämpiimiin muistikuviiin ja ajatuksiin karjalaisuudesta.

– Äitini äiti, Martta Naskali oli syntynyt Sakkolan Sipilänmäellä. Hänen kotitalonsa Sakkolassa oli Apteekin naapurissa ja apteekkari pani merkille Martan hyvän koulumenestyksen ja ahkeruuden. Niinpä hän kehotti tyttöä menemään farmaseutin oppiin Helsinkiin. Ennen sotia ei ollut kovin tavallista, että Sakkolasta sikatilallisen tytär lähetettiin Helsinkiin saakka opiskelemaan. Näin kuitenkin tapahtui ja mummoni valmistui farmaseutiksi. Ensimmäinen työpaikka oli Keski-Pohjanmaalla Vetelissä ja seuraava Etelä-Pohjanmaalla Kurikassa.

Kurikasta Martta löysi elämänkumppanikseen pankinjohtaja Paavo Seppälän ja näin kotipaikka vaihtui pysyvästi Sakkolasta Kurikaksi jo vuosia ennen Talvisotaa.

Kätkä totesi, että karjalaisuus näkyi kuitenkin mummon elämässä monella tavalla.

– Ensinnäkin hän oli käsityöihminen, joka kirjaili lakanoita ja tyynyliinoja, teki reikäompeleita ja lampun varjostimia. Toiseksi hän piti hyvästä ruoasta ja laittoi usein karjalanpaistia. Muistan erityisen hyvin sieniretket, joille hän otti lapsenlapsensa mukaan. Asia oli niin, että Etelä-Pohjanmaalla juuri kukaan ei kerännyt sienia. Sieniä kutsuttiin Kurikassa ”maron lakeiksi”, jotka kelpasivat korkeintaan lehmien ruuaksi. Sienet jäivät siis koskemattomina metsiin. Tämä sopi mummolle oikein hyvin, koska hän tunsienet ja hyviä ruokasieniä löytyi metsistä runsaasti. Sienet hän suolasi ja niistä tehtiin salaatteja ja kastikkeita. En ole tyypillinen pohjalainen, koska pidän kaikenlaisista sieniruuisista, kiitos valistuneen mummoni.

Muu Naskalin perhe asui Sakkolassa, kunnes tuli Talvisota ja oli pakko lähteä evakkoon.

– Mummon veli Aarne Naskali taisteli Talvisodassa konekiväärimiehenä Taipaleenjoella. Hän haavoittui Kirvesmäessä jalkaan ja invalidisoitui osittain. Aarnen vaimo, Helvi, oli omaa sukuaan Lopenen ja kotoisin Lapinlahdelta tai

Laplahelta, niin hän itse sanoi.

Välirauhan jälkeinen aika, kun Sakko-la saatiin takaisin, toi uutta toivoa ja sotavammasta huolimatta Aarne palasi perheineen Sakkolaan kunnostamaan vanhaa kotitaloa. Kotieläimet tuotiin junalla Haitermaan asemalle.

– Aarne kertoi, että kun hän lähti hevokärryillä asemalta kohti Sipilänmäkeä, niin hevosen vauhti parani sitä mukaa, kun matka edistyi tuttua tietä pitkin. Vaikka junamatka oli varmasti ollut hevoselle uuvuttava, niin kotitalon näkyessä ravia piti ryhtyä hillitsemään. Helvi kertoi puolestaan lehmis-tä, että tuttuun navettaan päästyään ne tiesivät heti mihin mennä ja järjestyivät itsestään omille vanhoille paikoilleen.

Jatkosodan loppuvaiheessa tuli sit-ten lopullinen lähtö ja perhe sai väliai-kaisen majoituksen Kurikasta Paavo ja Martta Seppälän luona. Talon alaker-rassa oli Helsingin Osakepankin kont-tori ja yläkerrassa oli reilusti asuintilaa.

Aarne hankki perheelleen pienen maa-tilan Lempäälästä, jonne hän rakensi talon. Hän perusti maitotilan, rakensi navetan ja viljeli maata. Aarnelle ja Helville syntyi kolme lasta: Kirsti, Matti ja Pertti. Talouteen kuului vielä Saima, Aarnen ja Martan naimaton sisar.

– Muistan, kun monena vuotena vie-tin äitini ja siskojeni kanssa kesälomia Naskalissa Lempäälässä. Yleensä Sai-ma laittoi ruokaa, koska muu väki oli ainaisessa työn touhussa navetassa, tallilla tai pelloilla. Piirakat ja kakkarat teki kuitenkin Helvi eli Hesu-täti, joka oli siinä lajissa todellinen mestari, kiit-teli Kätkä.

– Kesät Naskalissa olivat aina haus-koja. Aarne oli tyypillinen karjalainen, hän puhui paljon ja äänekkäästi, laski jatkuvasti leikkiä ja viihtyi meidän las-ten seurassa. Aarne kertoi, kuinka Lem-päälässä hänen oli aluksi vaikea tottua viljelemään savimaata. Savi muodosti pellolle kovan kuoren, joka haittasi vil-jan kasvua, toisin kuin Sakkolassa. En-simmäisenä vuonna vilja jäi niin mata-laksi, että Aarnen mukaan varistenkin piti käydä konttilleen, jos mieli nokkia tähkistä jyviä.

– Aarne kertoi tarinoita Sakkolasta ja Karjalasta. Laatokasta ja Suvannosta

sai kalaa, metsistä marjoja ja sienä. Ki-viniemessä ja Virkin rannassa oli hie-not hiekkarannat, joissa kelpasi käydä uimassa. Ajattelin silloin, että Aarnen kertomuksia kultaavat varmaankin nuo-ruuden muistot.

– Karjalaisuus tuli uudestaan elämää-ni, kun tapasin tulevan vaimoni Tarja Kuparisen. Kun juttelimme vanhemmis-tamme, sain kuulla, että Tarjan äiti Lilli on kotoisin Karjalasta, Käkisalmelta, ja isä Teuvo Kuparinen on syntynyt sa-massa pitäjässä kuin mummoni eli Sak-kolassa. Uusi yllätys oli, kuinka lähellä olivat mummoni ja Teuvon kodit: Nas-kali oli siis Sipilänmäellä Suvannon poh-joisrannalla ja Kupariset asuivat samalla kohdalla Suenhännässä Suvannon ete-lärannalla.

– Tuomas Kuparinen eli appiukkoni äijä souti poikansa Kainon kanssa tar-peen vaatiessa Suvannon yli Suenhän-nästä Virkinrantaan. Suvanto on 30 ki-lometriä pitkä ja siltä kohtaa etelärän-nalta olisi ollut Kiviniemen kautta pitkä kiertomatka kirkolle asioimaan. Jos kul-jetustarvetta oli pohjoisrannalta Suen-häntään, Virkin rannassa nostettiin lip-pu salkoon merkiksi ja kun tähystäjä sen huomasi, niin matkalaisia lähdettiin hakemaan veneellä. Vaurastumisen myötä yhteyden hoitamista varten han-kittiin 1930-luvulla moottorivene. Moot-tori oli vankkaa tekoa oleva Wickström, joka käynnistettiin pienellä pirturyypyl-lä. Aarne Naskali tunsu veneyhteyttä hoitaneet Kupariset oikein hyvin, ker-toili Kätkä.

– Näin kiinnostukseni Sakkolaa ja Karjalaa kohtaan heräsi toden teolla. Olin onnekas, koska appiukkoni Teuvo järjesteli innokkaasti retkiä Karjalaan. Olen tähän mennessä käynyt Sakkolas-sa useita kertoja ja joka kerta olen otta-nut mukaani viemisiä. Nimittäin Aarne Naskalin kotitalo on edelleen pystyssä Sakkolan Sipilänmäellä, suurin piirtein ainoana suomalaisten rakentamana ta-lona. Talossa asuu ukrainalainen sota-veteraani vaimoineen. Vaikka meillä ei olekaan yhteistä kieltä, talon asukkaat ovat kyllä tietoisia, keitä Suomesta tulleet vieraat ovat. Tapaamisrituaarit ovat aina samat: annamme kassillisen suo-malaisia herkkua heille ja he keittävät teetä, joka nautitaan vodkaryppyjen

kerä.

– Ensimmäisellä matkalla kävimme myös Suenhännässä ja siellä oivalsin, etteivät Aarnen jutut olleetkaan liioit-telua. Ranta oli heino hiekkaranta, jos-ta avautuivat kauniit maisemat rauhal-liselle Suvannolle. Vastapäätä saattoi nähdä Sipilänmäen ja Sakkolan kirkon seudun rakennuksia. Ajattelin, että täs-sä olisi loistava kesä mökin paikka. No, nyttemmin sille rannalle ei ole enää asi-aa. Paikka on varattu Pietarin vesilai-toksen henkilöstön lomakiinteistön käyttöön.

– Olen ollut Sakkola-juhlissa aikai-semminkin muun muassa Lempäälässä ja viime vuonna Sakkolan Kiviniemes-sä. Aarne Naskali oli mukana Lempää-län juhlissa ja mieleeni on painunut todella hauska kohtaaminen. Olin ehti-nyt Aarnelle kertoa appeni nimen, siis Teuvo Kuparinen. He eivät olleet aikai-semmin tavanneet toisiaan. Juhlasalin ovella kuitenkin Aarne näki Teuvon ja tervehti äänekkäästi ”Suenhännän Ku-parisia!” Kun Teuvo ihmetteli, kuinka Aarne sen arvasi, niin vastaus tuli va-kuuttavasti ”Lyhyt varsi ja pottunenä.”

Martti Kätkä sanoi ymmärtävänsä hyvin, että Karjala ei unohdu niiltä, jot-ka sieltä joutuivat lähtemään.

– Minun sukupolvellani ei tietenkään ole omakohtaisia muistoja mutta karja-laisuus periytyy kulttuurissa. Kaikki tarinat, runot, laulut, maalaukset, käsi-työt, vanhat valokuvat kirjat ja kartat tuovat Karjalan tutuksi.

– Käsiyöperinteen ohella kodeissa elää karjalainen ruokaperinne piirakoi-neen ja paisteineen. Näiden lisäksi on vielä elävämpikin perinne: kyläjuhlat, kotiseuturetket ja muut tilaisuudet, jois-sa karjalaiset ja karjalaismieliset voivat tavata toisiaan. Vuotuinen Sakkola-juh-lakin on sellainen tilaisuus. Vaikka oh-jelmassa on tietysti virallinen osuus esityksineen, puheineen ja lauluineen, niin juhlan tekee juhlaaksi vasta sen epä-virallinen osuus. Juhlaan tullaan tapaa-maan sukulaisia, ystäviä ja tuttuja, muis-telemaan ja tarinoimaan ja tietysti naut-timaan karjalaisen pipopöydän antimia.

– Hyvät ystävät, nostetaan mielis-sämme Sakkolan viiri ja porsas korkeal-le!

Pääkaupunkiseudulta löytyy paljon karjalaisuutta

Sakkola-seuran puheenjohtaja Leena Rantakari totesi Sakkolajuhlan liittyvän yhtenä lenkkinä 550-vuotisjuhliin viettävän Espoon yli 1000 tapahtumaan. Rantakari kehotti myös tutustumaan pääkaupunkiseudun monipuolisiin nähtävyyksiin, joissa karjalaisuuskin esittäytyy.

– Espoon Vanhan Kirkon eli Tuomionkirkon läheisyydessä sekä Helsingin Hietaniemen hautausmaalla on Karjalaan jääneiden muistomerkki. Sekä Espoon Tarvaspäässä että Helsingin Ateneumissa voitte perehtyä taiteilija Akseli Gallén-Kallelan Kalevalan maailmaan ja Hallituskadulla on Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran Kansanrunousarkiston äänitearkisto, joka on toiseksi suurin koko maailmassa ja jossa on runsaasti aineistoa Karjalasta ja myös Sakkolasta; kallisarvoisimmat tallenteet ovat äidin puolelta sakkolalaista syntyperää olevalta runonlaulajalta ja itkuvirsien taitajalta Larin Paraskeelta tallennettu ja kuvanveistäjä Alpo Sailon muovaama Suomen suurimman runonlaulajan ja itkuvirsien taitajan pronssiin valettu hahmo istuu Helsingin kaupungin museon, Finlandia-talon ja Kansallismuseon läheisyydessä Mannerheimintien varrella. Kalevalanpäivänä Sakkola-Seura, kuten monet muutkin seurukset, laskee kunnioittavan kukkatervehdyksen Larin Parasken patsaan jalkojen juureen.

– Kansallismuseossa on myös lasivitrinissä mallinukella Sakkolan puku, joka kuuluu pakanausaikaisiin Äyrämöispukuihin. Museossa on myös ollut Sakkolasta koottuja pukuja ja niiden osia. Päähineitä, harakoita, on ollut useita, ja ne olivat enimmäkseen kuuluisan Larin Parasken ompelemia.

Tarinan mukaan Kiviniemen kirkko poltettiin Isonvihan aikana 1700-luvun alkupuolella. Kello upotettiin talteen Suvantoon, josta se löydettiin yli sadan vuoden kuluttua ja nostettiin Sakkolan kirkontorniin entiseen virkaansa.

– Sakkolan kirkonkellot pelastettiin

talvisodan jaloista Kanta-Suomeen ja niitäkin säilytetään Kansallismuseon kokoelmissa. Ehkäpä kaikkein arvokkain muistoesine rajan takaa on ikoni Ihmeitä tekevä Madonna, joka on monien vaiheiden jälkeen matkannut Valamon luostarista Uspenskin Katedraaliin.

– Tennispalatsissa on näyttely ”Rajantakaista Karjalaa” ja Ateneumissa Pekka Halosen erikoisnäyttelyssä on oma vitriini omistettu ”Karjalan Kunnille”: Tyyne-Kerttu Virkin kotimuseo on kauniin merenlahden rannalla Merikannontien varrella, ja Virkki-Käsityömuuseon kokoelmiin voit tutustua Karjalatalossa. Suomenlinnan kesäteatterissa taistelivat tänä kesänä Väinö Linna Tunteemattomat sotilaat – ja ainakin arvostelijoiden mielestä kyseinen ohjaus teki oikeutta Väinö Linnan tekstille ja sotilaille, myös koko kansan suosikeille ja sankareille Antti Rokalle ja Suen Tasulle, joiden esikuvat olivat Viljami Pylkäs ja Toivo Ruuna, molemmat Sakkolan poikia.

– Senaatintorin laidalla Unioninkadulla on Kalevala Korun myymälä, jonka ovella tulijaa tervehtii pronssinen Louhi, Pohjolan Emäntä, joka ennen hallitsi perinneravintola Kestikartanon ala-aulaa. Sakkolan Lapinlahden kalmistosta on löytynyt mm. solki, jota aikaisemmin sai ostaa Kalevala Korujen joukosta Sakkolan solkena. Samoin Kalevala Korun valikoimiin on kuulunut Sipilämien riipus, jonka nimi muistuttaa Sipilämien pommituksesta, johon monet evakkotaipaleellaan joutuivat.

– Tähän pommitukseen joutuivat myös appivanhempani Hilda ja Niilo Rantakari poikineen. Rantakarit olivat viimeiset Sakkolan Vilakkalan kansakoulun opettajat lukuvuonna 1943–1944, jolloin koulu toimi Revon talossa. Hilda Rantakari oli os. Vilkkon ja syntyi Rautjärveltä. Opetusperinne pysyi suvussa, sillä 1940-luvun puolivälissä Kalvolan Pirttikoskella Niemen kartanon maille nousi pieni karjalaiskylä, jon-

ka asukkaat olivat matkanneet Hämeen evakkoina Karjalan Kannakselta, kuten Sakkolasta. Niilo Rantakarin sisar Hanna Alanne oli Pirttikosken kansakoulun johtajaopettaja ja antoi puolestaan pohjakoulutuksen Sakkolasta muuttaneiden perheiden jälkikasvulle, kertoili Leena Rantakari.

– Sakkolan solki ja Sipilämien riipus eivät valitettavasti enää ole Kalevala Korun mallistossa eikä niitä myöskään valmistettu erikoistilauksena Sakkola-Seuran 45-vuotisjuhlaa eikä tätä tilaisuutta varten eikä niiden tarinaakaan enää löytynyt Kalevala Korun arkistoista.

– Monet sukututkijat ovat maininneet, että monen perheen tärkein aarre evakkomatkalta oli valokuva-albumi, jossa elävät muistot rakkaista kotiseuduista, sukulaisista ja ystävistä. Muistot elävät myös suullisena perintönä isovanhemmilta lapsenlapsille, vanhoissa tarinoissa ja runoissa, Suvannon Seudun ja Karjalalehden kuvissa ja artikkeleissa, monissa kaunokirjallisissa teoksissa ja elokuvissa, ennen kaikkea Yrjö Jylhän Kiirastuli-runoelmassa. Sakkolan kylän historia elää yhä uusille sukupolville lukuisissa kyläkirjoissa ja sukututkimuksissa sekä ennen kaikkea Lempäälän Sakkola-museon kokoelmissa ja arkistoissa.

Rantakari siteerasi Eino Systän kirjoittamia runonsäkeitä:

*Ilosta, surusta, ikävästä
kai koostuu elämämme tää.
Kun portti sulkeutuu takanamme,
muistot mieltämme lämmittää.*

Juhlajärjestelyistä hän kiitti erityisesti vastuuhenkilöitä, Sakkola-seuran varapuheenjohtaja Teuvo Kuparista ja johtokunnan jäsen Heikki Karjalaista. Toki kiitos kuului myös lukuisille muille talokoolaisille ja ruokapuolesta vastanneelle Pekka Pärssiselle.

Hyvä ohjelma, hyvä mieli

Sakkola-juhlien ohjelmassa oli lausuntaa, lauluja, musiikkia ja pääkaupunkiseudun Karjalan Nuorten aikuinen-lapsiryhmän hauska esitys: Ei mentykään koro kirkkoon, vaan metrolla mummolaan.

Yksi yleisön hiljentänyt ohjelmanumero oli 19-vuotiaan Liisa Antilan kaunis kanteleensoitto-osuus. Vastaavasti jalkaa laittoi vipattamaan Espoon puhallinorkesteri sikermälläan Georg

Malmstenin lauluista, ja hyvää mieltä loi myös Espoon mieslaulajien lauluryhmä.

Taidenäyttelyssä oli esillä katsottavaa, joka oli Aaro Loposen ja Kalevi Liskin käsialaa.

Lausuntaesityksiä kuultiin Maire Häruksen ja Hannu Huuskan esittämänä.

Espoon kaupungin tervehdyksen juhlille toi valtuutettu, kansanedustaja Jukka Mäkelä, seurakunnan tervehdyk-

sen viestitti rovasti Simo Repo.

Sakkola-Säätiön valtuuskunnan puheenjohtaja Hannu J. Paukku jakoi kiitosviirejä juhlapuhujille ja järjestäjille ja kiitteli jälleen kerran onnistuneista pitäjäjuhlista.

Ensi kesänä Sakkola-juhlia vietetään Pirkkalassa, jonne väen toivotti tervetulleeksi Lea Jääskeläinen.

Marjo Ristilä-Toikka

Pääkaupunkiseudun Karjalaiset Nuoret vunukoineen esittivät hauskoja laululeikkejä Kari Vesan säestämänä.

Pieni tanhuaja Ilona kiirehti heti esityksen jälkeen äiti Outi Bergmanin syliin.

Hannu Paukku ojensi isännänviirin Sakkola-seuralla kiitoksena hyvistä juhla järjestelyistä, vastaanottajana Leena Rantakari.

Urho Kallonen, 85 v, seurasi juhlaohjelmaa eturivistä seuranaan Reetta Meskanen.

Eero Pilviniemi (oik.) ihasteli taiteilija Aaro Loposen töitä. Herrat päättivät poseerata Ella Erosen kuvan edessä.

Näyttelijä Hannu Huuska toi juhlaan tunnelmaa lausuntaesityksillään.

Talkoolaisia aina tarvitaan. Karjalanpiirakoita kotituliaisiksi pakkasivat Outi Turpeinen (vas.), Gunnel Kiuru, Alli Ollikainen, Tuulikki Koivunen ja Rina Selkinen.

Yleisö kuunteli hiirenhiljaa Liisa Anttilan kaunista kanteleensoittoa.

Komea emakko pikkuporsai-
neen oli vastaan-
ottamassa juhla-
vieraita. Vierel-
lä poseeraavat
Sakkola-Sääti-
ön valtuuskun-
nan puheenjoh-
taja Hannu J.
Paukku ja Sak-
kola-Seuran va-
rapuheenjohtaja
Teuvo Kupari-
nen.

Espoon juhlille kokoontui yli 300-henkinen joukko sakkolalaisia ystävineen.

Röykkylä jatkaa Sakkolan kyläkirjasarjaa

Pekka Karppanen esitteli painotuoreen teoksen.

Röykkylä-kirjan työryhmä on saanut urakkansa kansiin. Sakkola-juhilla julkistettu Röykkylän kyläkirja jatkaa Sakkola-Säätiön julkaisemien kylä- ja koulupiirikirjojen sarjaa. Kyseessä on 320-sivuinen teos, joka valottaa Vuoksen rannalla sijainneen kylän elämää aina vuoteen 1944 asti.

– Kirja kertoo paitsi valtakunnallista historiaa, myös perheisiin ja yksittäisiin

siin henkilöihin liittyvää mikrohistoriaa, totesi työryhmän jäsen Heikki Karjalainen.

Kirjatyöryhmän aktiivit veljekset Pentti ja Pekka Karppanen tuumasivat, että työhön olisi pitänyt tarttua jo viitisentoista vuotta sitten, kun enemmän tietäjiä oli vielä keskuudessamme. Siitä huolimatta aineistoa kerääntyi kiitettävästi ja Röykkylän elämänmenosta värikkäästi kertova kirja saatiin kansiin.

Tärkeä osa opusta ovat valokuvat, joiden ”entisöinnin” parissa Mauno Karjalainen vietti tovin jos toisenkin. Monien muiden ohella merkittävän työn teki Saida Lamminmäki, joka jäsensi kirjan rakenteen kokoon saadusta aineistosta.

Materiaalia tuli monelta taholta, jonka toimituskunta Veikko Huuska, Pentti ja Pekka Karppanen, Maija Kuparinen, Yrjö Pitkänen, Ulla Vulli, Ari Palomäki, Heikki ja Mauno Karjalainen, Pentti Vulli ja Saida Lamminmäki seuloivat.

– Olkoon tämä kirja osa perintöä, jonka jätämme nuoremmille sukupolville.

Kirjaa kävivät heti innolla selailemaan Pirjo Mäkelä, o.s. Lamppu ja Martti Lamppu.

Röykkylän kyläkirjaa voi tilata

säätiön toimihenkilöiltä sekä Pentti Karppaselta Orivedeltä puh. 0400 636 775, Pekka Karppaselta Punkalaitumelta puh 050 550 9884 ja pääkaupunkiseudulla Heikki Karjalaiselta ja Teuvo Kupariselta puh. 0400 612 347. Kirjan hinta on 35 euroa plus postituskulut.

Röykkylä-kirjan työryhmäläisiä kukitettiin, paikalla ruusua vastaanottamassa olivat Pekka Karppanen, Yrjö Pitkänen, Pentti Karppanen, Pentti Vulli, Heikki Karjalainen, Saida Lamminmäki ja Maija Kuparinen.

Museolla musisoitiin

Sakkola-Museolla vietettiin lauantaina 2. elokuuta mukavaa musisointipäivää Koirasen perheyhteen vetovoimalla. Pelimannit hoitivat homman jälleen kerran taidolla ja hyvällä karjalaisella huumorilla. Yleisö sai myös nauttia piirakkakahvit ja tietysti tutkia museon kokoelmia, joihin aina heruu jotakin uutta. Talvikaudella museon on auki vain ennakkotilauksesta, katso yhteystiedot sivulta 2.

Lahjoituksia Sakkola-Museolle

Sakkola-Museon museovastaava Antti Hynnä kertoo, että museosaa edelleen lahjoituksia, jotka kaikki kiitollisuudella otetaan vastaan. Tuoreimpia antimia ovat:

- Arto Meskanen lahjoittanut Sakkola-Museolle Karjala-raanun. Se on valmistettu Aitoossa 1950-luvulla, valmistaja todennäköisesti Esa Sandholm.

Lisäksi museo on saanut seuraavat kirjalahjoitukset:

Kirja Tenkanen-Tengén Suku 1700-1970, lahjoittaja Liisa Lähdekorpi.

Kirja Tenkanen-Tengén Suku 1688-1922 sekä erillispainos edellisen sukukirjan artikkeleista, molempia 2 kpl, lahjoittaja Tenkanen-Tengén Sukuseura ry.

Väinö Meskanen (oik.) on teettänyt mallikappaleen Sakkolan Lotta-kupista Vilakkalan alkupeuräisen Lotta Svärd-kupin pohjalta. Mikäli kuppia teetetään jatkossa myyntiin, siitä lisätietoja tuonnempana. Leipälaustasta esittelee Kalevi Liski. Kuppipari oli näytillä Sakkola-juhilla Espoossa.

Papintodistus antoi luvan autoiluun ja dynamiitin ostoon

Sakkolaisjuurinen Aune Koppanen vieraili viime syksynä Viipurin maakunta-arkistossa yhdessä Annikki Hammondin kanssa. Matkalle he lähtivät saatuaan siitä tiedon Karjala-lehdestä. Kaikkia toivomiaan asioita he eivät arkistojen uumenista löytäneet, mutta Aune Koppanen kertoo, että jottain ”pienstä saatiin aikaan”.

– Ensimmäinen löytö oli papintodistus autonajeluluvan saantia varten vuonna 1926 kauppias Emil Johannes Aataminpoika Koppaselle Kiviniemestä. Se oli sitä aikaa, jolloin oli ensin opeltava ajamaan autoa ja sen jälkeen

hankittiin ajokortti. Luulen, että silloin ei vielä ollut autokouluja ollenkaan, vaan opettelu oli sangen omatoimista. Eikä varmaan ollut merkitystä, miten kauan ajamista opeteltiin, sillä vuodelta 1921 valokuvassa on auto jo pihaamalla, ja autolla jo täysin ajeltiin, vaikka papintodistusta ajokorttia varten on haettu vasta vuonna 1926.

Toinen papintodistus, jonka Aune Koppanen löysi, oli nimetty ampumatarpeiden kauppapupaa varten vuonna 1935. Sen on kauppias Emil Johannes Koppaselle kirjoittanut kirkkoherra Juho Silvennoinen.

– Koppasen kaupassa myytiin myös dynamiittia. Kauppapoika Nestor Reima oli saanut koulutuksen kivien räjäyttämiseen dynamiitilla. Sitä ei saanut tehdä muuta kuin luvanvaraisesti. Ammuk- sia oli varmaan joka talossa Sakkolassa, meillä Koppasella ehkä vielä enemmän kuin muilla, koska meillä oli mäellä myös ammusvarasto, kertoilee Aune Koppanen.

– Näihin vedoten ”jotkut häiriköt” yrittivät tehdä kotiväkeni miehistä va-koilijoita, mutta onneksi eivät onnistuneet – eivätkä meidän miehet olleet ainoat, oli paljon muitakin.

PAPINTODISTUS 67

autonajeluluvan saantia varten
SAKKOLAN SEURAKUNNASTA
Viipurin
Savonlinnan hiippakuntaa.

N:o 665. Kirkonkirjan sivu 588. V:na 1926.

*Kauppias Emil Johannes
Aataminp. Koppanen
Kiviniemestä N:3*
on syntynyt *5/8 1877*
H. p. Ehtoollisella käy *ja* kansalaisluottamusta nauttiva

(Sakkolassa, *elo* kuun *13* p:nä 1926.
A. Järvi.
Kirkkoherra.

Lunastus *2* markkaa.

PAPINTODISTUS 18

ampumatarpeiden kauppapupaa varten
SAKKOLAN SEURAKUNNASTA
Viipurin hiippakuntaa.

N:o 676. Kirkonkirjan sivu 286. V. 1935.

Tämän evankelis-luterilaisen seurakunnan jäsen
*Kauppias Kiviniemestä N:3, Emil
Johannes Koppanen*
on syntynyt *5/8 1877 Sakkolassa,*
H. p. ehtoollisella käy *ja* kansalaisluottamusta nauttiva

(Sakkolassa, *kesä* kuun *20* p:nä 1935.
Juho Silvennoinen
Kirkkoherra.

Lunastus *5* markkaa.

Konevitsan kellojen kaikua

Konevitsan saaren luostarin tornit näkyvät kauas Laatokalle. Sanotaan, että niiden kellojen kumu kuului mantereelle, aina Käkisalmeen asti. Kellot ovat venäläisten laittamia; alkuperäisiä ei enää ole. Yhteensä kelloja on yhdeksän kappaletta.

Saarelle astuttaessa tulee ristiriitainen tunne, sillä kesän ensimmäisenä hellepäivänä pitkä ja valkoinen hiekkaranta houkuttelisi pulahtamaan oitis Laatokaan. Salaperäisen tuntuinen saari kiehtoo kuitenkin enemmän. Antti Musakka esittelee Konevitsan historiaa parissa tunnissa, vaikka siihen tutustumiseen saisi varmasti kulumaan kokonaisen päivän.

Luostarin pääkirkko on saanut uuden peltikaton ja kupolit hohtavat sinisenä, myös kaikki ikkunat on uusittu. On hankittu jumalanpalveluspuvut ja muuta kirkollista esineistöä.

Näin ei ole ollut aina, sillä yli viidenkymmen vuoden ajan, vuodesta 1940 vuoteen 1991, luostarisaaari oli Neuvostoliiton armeijan hallussa ja palveli sotilastukikohtana. Luostari ja jopa koko saari oli pyyhitty pois monilta Neuvostoliiton kartoilta.

Helmikuussa 1991 pyhä paikka palautettiin Venäjän ortodoksiselle kirkolle. Ensimmäiset munkit saapuivat saarelle 28.5.1991. Tuolloin alkoi luostarin jälleenrakennus ja vuonna 1993 vietettiin 600-vuotisjuhlaa.

Munkkiveljestöä on saarella tällä hetkellä parikymmentä henkilöä, kun parhaimmillaan heitä oli kolmisensataa.

Konevitsan Jumalanäiti on historiallisesti merkittävin Suomeen pelastetuista ikoneista. Sen esikuvan on perimätiedon mukaan tuonut Konevitsan luostarin perustaja, pyhittäjä Arseni vuonna 1393 Kreikan Athoksen saarelta.

Ikoni tuotiin Suomeen talvisodan jaloista vuonna 1940 Konevitsasta evakuoitujen munkkien mukana. Vuodesta 1956 lähtien pyhän kuvan sijoituspaikana on ollut Uuden Valamon luostarin kirkko.

- Luostarin tunnelma sykkähdyttää minua aina. Oma synnyinkotini sijaitsee lähellä uutta Valamoa, kertoo kirjoittaja Seija Väre.

Sakkolan kotiseutumatkailijat saivat nauttia kesäisestä konsertista kesäkirkossa.

Laatokan länsipuolella, lähellä Käkisalmea sijaitseva Konevitsan saari on pinta-alaltaan 8,5 neliökilometriä. Mantereen Sortanlahden satamasta lähtevä

reittivene vie sinne reilussa puolessa tunnissa. Kirkon alakerta on kunnostettu ja suorastaan upea, mutta yläkeran kesäkirkossa on remontti vasta

”Munkkiveljestöä
on saarella tällä hetkellä
parikymmentä henkilöä.”

aluillaan. Siellä munkkien aikoinaan maalaamat seinäfreskot Raamatun henkilöistä odottavat entisöimistä. Sisätiloja ihastellessamme kolme noviisia eli pietarilaista teologian opiskelijaa munkinkaavuissaan piti meille pienen konsertin.

Kävelyretki sisemmälle saareen jatkui luostari- ja kirkon kautta uudehkon tsasou-
nan ohi metsikköön ja Hevoskivelle asti. Kon tarkoittaa hevosta. Kyseessä on valtava kivi, mikä tarkemmin katsoen muistuttaa hevosen päätä. Siellä on uhrattu hevosia. Kerrotaan, että kun luostarin perustaja Arseni siunasi kiven, suuret, mustat linnut lensivät kiven sisältä Sortan- eli Pirunlahteen. Tämän muistoksi on kiven päälle rakennettu pieni tsasouna, mikä kunnostettiin noin 10 vuotta sitten.

Matkan varrella on myös 1800-luvulla rakennettu rukoushuone, levähdyspaikka. Suomalaiset kunnostivat sen luostarin 600-vuotisjuhliin.

Luostari on toiminut 16 vuotta ja suomalaisten osuus rakennusten kunnostustöissä on ollut merkittävä.

– Muun muassa Kuopion kaupunki ja Opetusministeriö ovat avustaneet paljon, Antti Musakka kertoo.

Konevitsan kunnostustöissä on ollut vuosien saatossa tuhansia suomalaisia vapaaehtoisia työntekijöitä, muun muassa Konevitsa ry järjestää kesäisen talkooleirijä. Heinäkuiselle talkooleirille ilmoittautui tällä kertaa 32 henkeä ympäri Suomea. Viikonmittaisia leirejä on järjestetty 1990-luvun alusta asti. Leireillä tehdään kuuliaisuustehtäviä. Miehet rakentavat pyhiinvaeltajille majoitusiloja, naiset keräävät marjoja puutarhasta sekä mustikoita metsästä. Viikon aikana pestään mattoja, perataan kaloja, kuoritaan perunoita ja taitajat voivat tehdä käsitöitä.

Seija Väre

Vanhoja metsäpirttiläisiä metsästysjuttuja

Eräänä talvi-iltana kymmenisen vuotta sitten tuli kotiini eräs vanha pitäjämme metsästysmies ja kun juttu kääntyi metsästyksen, niin alkoi tämä seuraavasti lausuilla:

Aa – kuulet sie polissi Alekka, sie ku uot viel nuori ja mie uon vanha ja kovvii metsästäji olloa molluot, nii mie virkan siul sellaisen konstin, jot tetrii sie soat kevväil soitimel minkä jaksat voa pois kantoa. Sie niät tunsit sen Torika Simo vainoan.

Myöko yhe kerra mäntii häne kansoa Kapustoiharjul, sit tehti siihe maja. Mie mänin ja vein kotont tuomiani puoloi soitinpaikkaa ja kastelin ne pirrus. Miul näet ol pullo venäläistä pirtuu. No sit mie riputin ne puolat hankel ja mänin maijoa.

Kotsillai lens yks tetr ja kohta lens toine jo kolmais. Ja sit lens vaik kui paljo siihe ja alkoi kuhsitoa ja tapella. Vähä aikoa ku tappeliit ni alkoi katsuo mitpäs täs hankel on. Yks nokkais marjan, jo nokkais toine ja kohta nokkiit joka ainova. Vähä aikoa ku nokkiit ni alkoi lyyväh viehkuu hangel ja kohta olliit joka tetr humalas.

Myö mäntii Torika Simon kans ja pantii suuret vennäi säkillist tetrii täytie ja loput jäivät hangel, ei soatettu pois. Älä voa virka tätä kellekkää vakuutti tämän kertoja. En suinkaan mie ole tätä kenellekkään virkkantkaa, enkä ole koittanut itse, sillä Kapustoiharju on Venäjän puolella eikä sinne ole tullu mentyä.

Ja toinen juttu toiselta metsästäjältä: Kuulet sie polissi: sie et usko ku myö Pulaka Eljas -vainaa kans ammuttii paljo jäniksii yhten päivän. Meil ol näät neljä koiraa ajamassa. Myökö tultii iltasil kottii, se ol suntakpäivä, ni mel ol 52 jänistä.

Kun sanoin et taitaa olla puolet liikaa, niin vastas tämä, et paljon on sittenkin. Kun viel sanoin, et taitaa olla puol viel liikaa näistkii, ni sano, on niitä siinkii paljo ku on yli kymmenen. Viel kun puolensin, niin vastas tämä, et viis niitä ainakin oli, ku ol niin paljon. Sanoin, et kyl niitä viis saa ollakkii ja nii se juttu loppu siihen.

Aleks Myöhänen

Julkaistu Kaakon Vartio -lehdessä 1944 n:o 2

Sananparsia

Toine ei hyövy, jos toine ei hävvii.
(Sakkola).

Puuveits sepä tupes, virsut suutaril
jalas. (Sakkola).

Ei unest kekkuo soa. (Metsäpirtti)

Mikä o liikoa, se o leikkii. (Sakkola)

Pyhä työ ei arken auta. (Sakkola)

Sota jatkui syksyllä 1941

Talvisodasta ja Taipeleen joen rannoilla käydyistä taisteluista on puhuttu ja kirjoitettu paljon. Vähemmän on kerrottu niin sanotun jatko- tai asemasodan aikaisista tapahtumista Metsäpirtissä. Näistä on omakoh- taisia kokemuksia eläkeläisprofessori Lauri Autiolla.

Heti RUK:n jälkeen alkoi Laurin sota- komennus 15. divisioonan JR 36. sata- kuntalaisrykmentissä jalkaväkikom- panian joukkueenjohtajana, joista oli kova puute. Divisioonan komentajana toimi kenraali Niilo Viktor Hersalo. Taistelut alkoivat ensimmäisenä päivänä elokuuta 1941. Tällöin joukkue osallis- tui Simpeleellä Pajarin kylän valtaami- seen.

Vihollisella oli Simpeleellä vahva puolustuslinja. Laurin johtaman joukkueen tehtäväksi tuli kiertää Pajarin kylän län- sipuolelle ja hyökätä kylään. Ensimmäi- sen päivän iltana miehille jaettiin puse- ron selkään kiinnitettäväksi valkoinen paperiliuska, jotta joukkueen tunnistaa maastossa.

Laurin joukkue sai ensimmäiset neu- vostovangit. Kun saatiin tulkkia, niin vangit ilmoittivat, etteivät he suin- kaan ole neuvostoliittolaisia vaan Val- ko-Venäjältä ja Ukrainasta. Tähän suo- malaiset totesivat, että kovastihan nämä olivat kuitenkin kohti ampuneet. Aamu- yöstä suomalaiset mursivat vihollisen puolustuslinjan ja eteneminen kohti Laatokkaa alkoi. Neuvostojoukot hajo- sivat edestä kahtia. Toiset lähtivät Sor- tavalan suuntaan ja toiset kohti etelää.

Ensimmäisestä sotakokemuksesta tuolloin 20-vuotiaalla Laurilla on vah- vat muistot. Oli kova vastuu saada taistelun keskellä öisessä maastossa jouk- ko pysymään koossa. Miten se yleen- säkään voi onnistua? Tähän mies tyy- nesti: Suomen metsissä on aika paljon tilaa. Jos pysyy suunnista selvillä, niin kyllä järjestys on mahdollista säilyttää. Mutta ei voi päästää mieleensä ajatus- ta: kuinkahan tässä käy, hän lisää.

Kohti Metsäpirttiä

Joukot lähtivät Hiitolasta Laatokan rantaa seuraten kohti etelää. Koko mat-

kan oli taisteluja. Käytettävissä ollut alueen kartta 1:100.000 oli melko ylimal- kainen. Vasta Taipaleen eteläpuolella saatiin tarkempi 1:20.000 kartta. Mutta siitä ensimmäisestä kartastakin oli help- po arvata, että suunta on kohti vanhaa rajaa.

Pyhäjärvellä joukkue sai levätä viikon verran. Kun karttoja tutkittiin, niin sel- visi mielenkiintoinen uusi asia, myös vanhan rajan eteläpuolella on suomen- kielisiä paikannimiä. Taipaleen jokea lähestyttäessä sen pohjoispuolella oli noin kilometrin levyinen poltettu alue. Siellä miehet sytyttivät isot kokot, joita poltettiin läpi yön.

Kokot herättivät kysymyksiä, mitä niillä haluttiin oikeastaan viestittää joen eteläpuolella oleville vihollisille. Mutta eipä sellaisia voinut kysellä. Lauri muis- taa, että satoi kovasti, mutta siitä huoli- matta kokot roihusivat.

Valoisaan aikaan Taipaleen joki ylitet- tiin 2.9.1941 voimakkaan tykistötulen ja savuverhon turvin noin kaksi kilomet- riä Laatokan rannasta jokivartta ylös päin. Alkuun näytti pahalta, kun tuuli alkoi painaa savua kohti Laatokkaa. Sit- ten tuuli kääntyi ja joen ylitys onnistui tappioitta. Kun veneet karahtivat Tai- paleen joen etelärantaan, niin viimeiset viholliset tuntuivat poistuvan alueelta. Joen rantaan oli äskettäin kaivettu juok- suhautoja ja muita varustuksia.

Seuraava yö saatiin ”levätä”. Oli kyl- mää, pari astetta pakkasen puolella. Aamulla joukot lähtivät maastoa myö- ten seuraamaan vihollisen jälkiä ja puo- lilta päivin oltiin vanhalla rajalla.

Asemissa

Metsäpirtin lohkoista huolehti etulin- jassa rykmentistä yksi pataljoona ker- rallaan. Rykmentin kolmesta pataljoo- nasta toinen oli aina lepovuorossa ja kolmas linnoitustoissa Tapparin taka- na. Puolustuslinja kulki Tapparista Lu- misuon reunaa.

Korleessa oli ilmatorjuntajoukkue, jonka johtaja tuli valittamaan, että he ovat pahassa paikassa, kun ei ole suo- jaa. Tähän JR 36:n toisen pataljoonan komentaja Tauno Hildén totesi: ei meil-

läkään syntyvyys ole lisääntynyt.

Syksyllä 1941 Lauri oli konekivääri- komppanian joukkueenjohtajana Tap- parissa. Maanalaisessa korsussa oli ahtaat tilat. Tällöin vihollisen tykistö ampui Tapparin taloja ja ne paloivat.

Valtakunnan raja kulki Lumisuossa pitkin Katariinanharjun reunaa ja Tor- honkasaarta. Se oli tiedustelukohde, jossa käytiin tarkkailemassa tilannetta. Kulku oli vaarallista, koska suolla ei ollut näkösuojaa. Kerran kun Lauri sin- ne partioineen meni, niin siellä olikin myös venäläisten tarkkailukuoppa. Vi- hollisen partiota ei ollut paikalla, mutta tiedustelijoilta oli jäänyt kuoppaan tyh- jää lihasäilykepurkkeja, jotka olivat ame- rikkalaisia. Tämä tapahtui tammikuus- sa 1942. Ymmärsimme mitä se tarkoitti, Lauri toteaa. Englantihan oli julistanut Suomelle sodan 6.12.1939 mutta Ame- rikka ei.

Vaikka Lumisuon lohko oli rauhalli- nen, niin ei se vaaraton ollut. Vihollis- joukkojen liikkeitä valvottiin myös eteen työnnetystä Rajaharjun tukikoh- dasta. Joskus viholliset yllättivät ja veivät vartiomiehen mukanaan.

Kerran rykmentinkomentaja määräsi tiedustelupartion johtajaksi jalkaväki- rykmentti 57:n urheilu-upseerina toimi- neen Merenmiehen ja tehtävänä oli edetä Rajaharjusta noin kilometrin ver- ran eteenpäin. Edettyään 200 metriä partio joutui vihollisen väijytykseen. Merenmies sai jalkaansa osuman eikä häntä pystytty tuomaan takaisin. Hän joutui vangiiksi ja sairaalaan. Vuoden kuluttua tuli tieto, että hän on kuollut.

Puhelinkuuntelu häittäsi

Mutta kuinka oli mahdollista, että vi- hollinen osasi juuri silloin väijyä pen- saikossa?

Lauri toteaa, että valitettavasti vihol- lisen puhelinkuuntelu oli hyvin järjes- tettyä.

Joulukuussa 1942 Autio palveli ad- jutanttina pataljoonan esikunnassa. Siinä tehtävässä kuului tietää asioista, hän toteaa. Lähellä vanhaa rajaa ja Torhon- kasaarta oli Kumpu tukikohta. Tällä alu- eella maastossa oli aika vilkasta.

Kerran pioneerijoukkueen johtaja tuli esikuntaan ja kertoi saaneensa esimieheltään käskyn ruveta aamulla rakentamaan uutta miinakenttää Kumpu tukikohdan eteen, koska siellä olevat miinat ovat vanhentuneet. Pataljoonan komentaja sanoi, että hyvä, mietitään vielä vähän.

Myöhemmin komppanianpäällikkö soitti ja perusteli, että juuri nyt on tähän työhön sopivat sumuiset kelit. Kun pioneerijoukkue aamulla meni paikoilleen aseman eteen aloittakseen työt, niin vihollinen avasi tulen usealta taholta. Puhelua oli kuunneltu.

Lumisuon lohko oli sotilaan kannalta rauhallinen. Se oli vaikeakulkuinen ja siten helposti vartioitavissa, Lauri toteaa. Arveltiin, ettei vihollinen ryhdy sitä kautta ryntäämään. Rykmentin esikunta sijaitsi Paukunmäellä. Sinne päästiin vaihtoon kahden kuukauden välein.

Koira jyvällä

Syksyllä 1941 kun oli tultu vanhalle rajalle, Lauri määrättiin kaksimiehiseen partiomatkalle Korleen eteläpuolelle. Tehtävä oli tiedustella tien suuntaisesti missä vihollisen vartiomies tulee vastaan. Miehet kulkivat tien kahta puolta, koska tie saattoi olla silmälläpidon alaisena. Oli määrä edetä noin neljä kilometriä. Arvion mukaan vihollispartio saattaa olla lähempänäkin.

Miehet olivat kulkeneet aika pitkälle, kun maastossa alkoi näkyä liikkumisen jälkiä. Kaveri jäi siihen, mutta Lauri päätti edetä vielä 200 metriä. Oikein arvattu, siinä oli kahden miehen vartio kiväärin pystyssä, aseiden pistimet maahan työnnettyinä.

Lauri aikoi juuri kääntyä takaisin, kun vartiomiehen vierestä nousi venyttelemaan iso koira, sellainen laikaksi kutsuttu. Koira oli niin lähellä, että se hyvinkin saattoi vainuta tai kuulla Laurin. Ison koivun takana, noin seitsemän metrin päässä mies otti tukevan asennon puuta vasten ja oli valmiina ampu- maan.

Sydän jyskytti niin, että hän pelkäsi sen kuuluvan koiran korviin. Kesäpu- seron selkä oli hiestä märkä. Hän piti koiraa niin sanotusti ”jyvällä”. Se lähti laiskasti kulkemaan pitkin tietä, sitten se kiristi vauhtia kevyeksi hölkkäsi. Se

Sodassa arki on karua. Kuva: Sylvi Soinin arkisto.

ohitti Laurin väijytyksen ja hävisi tien kaarteeseen taakse. Hän lähti takaisin kaverinsa luo. He totesivat suorittaneensa tehtävän. Lauri kysyi onko koiraa näkynyt. Eipä ollut.

Heimopataljoonan harjoitus

Lauri toimi vuoden 1943 JR 57:n 3. pataljoonan adjutantina. Heimopataljoona 3 oli vangeiksi jääneitä tai antautuneita inkeriläisiä. Mannerheim ei ensin halunnut perustaa näistä miehistä omaa yksikköä, mutta se kuitenkin perustettiin. Keväällä tuli divisioonan esikunnasta käsky, että heimopataljoonan miehiä on kohdeltava asiallisesti. Heitä

ei saa ryssitellä.

Heimopataljoonan majapaikka oli ke- vällä 1943 Paukunmäellä. Yksi komppania kerrallaan he rupesivat harjoittelemaan etulinjassa oloa. Useiden koti sijaitsi aika lähellä rajan takana. Kiusaus ylittää linjat oli joillekin ylivoimainen, eivätkä kaikki näiltä retkiltään palanneet.

Erään kerran Lauri luuli menevänsä seuraamaan heimopataljoona 3:n harjoituksia Hatakammäelle. Pataljoona oli kuitenkin järjestäytynyt harjoituskentälle neliöön. Paikalle saapui armeijan ylipäällikkö, sotamarsalkka Mannerheim. Hän tarkasti heimopataljoonan

yhden komppanian kättelemällä jokais-
ta miestä erikeen ja esittämällä kysy-
myksiä: Missä olette jäänyt vangiksi?
Missä teidän omaisenne ovat? Onko
valittamista?

Mannerheimin käskystä heimopatal-
joonan miesten omaisille lähetettiin pää-
siäiskortti. Ne kirjoitti henkilökohtaises-
ti divisioonan komentaja. Kortteja lä-
hetettiin kaikkiaan noin 700.

Syntymäpäiväkahvittelua

Sipoon saaristossa Lauri viettää vai-
monsensa Elinan kanssa jo 41. kesää. Kai-
kesta näkee että paikka on rakas. Piha
ja istutukset ovat huolellisesti hoidet-
tuja ja luontevasti maisemaan sopivia.

Elina tarjoilee satunnaiselle naapuril-
le Laurin 87:n syntymäpäivän kun-
niaksi kahvit. Elämän teiden yhtymä-
kohta, Metsäpirtti, paljastuu nopeasti
keskustelussa. Lauri muistaa hyvin
myös lottana toimineen Sylvi Soinin,
jonka kokemuksista Metsäpirtin Saaroi-
sissa oli muutama numero sitten oma
juttunsa.

Nyt eläkepäivillä Lauri on tutkinut
Inkerin historiaa. Tuttuja ovat Juhani
Konkan ja Johannes Angeren teokset
ja Ingria lehti. Lapsuuden kodista,
Uudeltakirkolta, oli ennen suora jäätie
Jukkolan kylästä Inkeriin, Soikkolan
kylään. Matkaa kertyi 20 kilometriä. Isä

Lauri Autio

s. 14.7.1921 Viipuri
Lääketiet kand. 1947,
lääket kir. tri 1955
Hgin yliop. sisätautiop. dos. 1965
HYKS sisätautiklin.
os.ylilääk. 1978-1984
HYKS hallintoylilääk. 1976-1978
H:gin Diakonissal.
geriatrian ylilääk. 1985-1988
Suomen lääkäril. pj 1973-1975
Professori 1982
Lääkintämajuri 1973

Lauri ja Elina Autio kesäkodin pihamaalla.

kertoi, että hevosella sinne ennen kul-
jettiin, Lauri muistelee.

Sotaretken kertaaminen sujuu helpos-
ti. Muistista purkautuu päivämääriä ja
nimiä toinen toisensa perään. Mutta
millainen oli sodan inhimillinen puoli,
millaista siellä oikein oli? Se oli odotta-
mista, kuuntelua, katsomista, nälkää,
palelemista. Se oli pelkoa, huolta, har-
mia, Lauri luettelee.

Runsas vuosi häneltä kului Metsä-
pirtissä. Sodan dramaattiseen loppu-

vaiheeseenkin hän ehti haavoittumisen
vuoksi saamaltaan toipumislomalta. Sit-
ten tuli rauha, lääketieteen opinnot,
perheen perustaminen ja elämäntyö
HYKSissä.

Mitä sota sitten opetti? Lauri tuumaa
hetken ja sanoo painokkaasti: se opetti
sotimaan. Seuraavasta sodasta olisi
selvitty jo paremmin.

Ilmi Pesonen

Kuka tunnistaa?

Keitä suojeluskuntalaisia
on kuvassa? Kuvasta tun-
nistettu edessä vasemmal-
ta istumassa Eino Matinpoi-
ka Peltonen. Isänsä lisäksi
Ilmi Pesonen ei ole tunnis-
tanut kuvasta muista, kuka
tietäisi kertoa? Puh. 040
730 6166 tai [ilmi.pesonen
@welho.com](mailto:ilmi.pesonen@welho.com)

Takaisin Metsäpirttiin syksyllä 1941

Kuntamme aloitti uudelleen toimintansa lokakuun 12 p:nä 1941, jolloin tänne saapui kunnanhoitokunta ja parisenkymmentä henkeä käsittävä siivousryhmä. Ensimmäisenä takaisinpaluutalvena oli pitäjässämme vain 28 asukasta. Vasta keväällä 1942 pääsi muutamia kymmeniä asukkaita lisää palaamaan kotiseudulle. Vaikka väkeä oli vähän, ei asuintaloja ollut heillekään kaikille, vaan piti asua korsuissa ja pahviparakeissa. Vasta kesällä 1943 saatiin jokunen asevelitalo pitäjään.

Pitäjäläiset evakuoitiin ensin Rantasalmelle, josta heidät sitten siirrettiin Etelä-Pohjanmaalle, jossa vieläkin suurempi osa kuntalaisiamme on eri pitäjiin sijoitettuna. Kalastajaväestömme oleskelee Pohjanlahden rannoilla.

Nykyisin on pitäjässä jo useita virastoja, mm. kansanhuoltovirasto, jonka johtajana on Heikki Koskinen, jälleenrakennuslautakunta, jonka puheenjohtaja Jalmari Lamppu. Työvoimapäällikkönä sekä samalla maatalousjohtajan on Arvi Ukkonen.

Asevelitoimikunnan puheenjohtajana on Arvi Ukkonen ja sihteerinä opettaja Lauri Venesjärvi. Rakennusmestarina on Väinö Rantanen ja apulaisena Anton Sola. Jälleenrakennusta on paikkakunnallamme uutterasti viety eteenpäin. Huolimatta rakennustarpeiden ja kuljetusneuvojen puutteesta on viime vuoden lopulla syntynyt vähäisiä saunamökkejä kaikkialle. Näiden kurkikir-

sien alla on nyt omistajan hyvä olla ja evakkotaival on jäänyt. Laulelipa eräs isäntä, kun pääsi omaan mökkiinsä, että ”elämä on lustii, kun joulu olis justii”.

Pitäjämme kuului Sakkolan nimismiespiiriin apulaisnimismiespiirinä. Vasta vuonna 1930 tuli pitäjämme itsenäiseksi nimismiespiiriksi. Nimismiehenä täällä oli alussa S. Reima. Hänen eläkkeelle siirryttyään tuli tilalle hovioikeuden auskultantti O. Tikka. Tämän jälkeen Antti Mörsky sekä viimeiseksi Väinö Hoppania, joka nyt tällä kertaa hoitelee Rovaniemen kauppalankirjurin tointa.

Poliisikonstaapeleita on ollut Mikko Peltonen, Juho Jortikka, Juho Luukko, Yrjö Ottonen, Juho Tepponen sekä nyt viimeksi Aleks Myöhänen ja Onni Meetteri. Pitäjämme väki on ollut erittäin rauhaa ja sopua harrastavaa, koska pitäjässämme ei ole vanginkuljettajaa eikä poliisivankilaa. Oli meillä sentään käräjätalot, jossa aina kahdesti vuodessa istuttiin oikeutta. Rauhan aikaan oli meillä myös palokunta, jossa olin noin 150 vapaaehtoista palokuntalaisia. Pitäjä oli jaettu kuuteen palopiiriin, joilla jokaisella oli oma palokalustonsa. Pääpaloasema oli Viisjoen varressa, Koselan kylässä. Palopäällikkönä toimi Aleks Myöhänen.

Kansakouluja oli pitäjässämme kuusi, jotka kaikki tuhoutuivat talvisodan aikana. Tällähaavaa toimii yksityistaloissa kahdessa eri paikassa kansakoulu, eikä useampaa koulua ole nykyisin mahdollisuutta saadakaan.

Keskelle kirkonkylää pystytettiin vuonna 1933 Talonpoikaismuistomerkki, jonka ryssät pieniä silpomisia lukuunottamatta ihme kyllä jättivät pystyyn. Patsas on valmistettu kapt. Karimon luonnoksen mukaan ja on sen rakentanut metsäpirttiläinen urakoitsija Juho M. Kuoppa.

Pitäjämme väestö on nyt joutunut rakentamaan asuintaloja sellaisille paikoille, joissa talvisodan aikana moni pitäjäläisistämme on saanut antaa kalteimpansa rakkaan kotiseutunsa puolesta. Taipale ja Kirvesmäki, Mustaojan laitamaat ja Terenttilä eivät koskaan jää unhoon, niin kauan kun täällä karjalainen sukupolvi elää ja rakentaa.

Pitäjämme oli taistelutantereena koko talvisodan ajan. Kaikki metsät ovat hävinneet taistelupaikkojen läheltä. Ei näe muuta kuin raastettuja kantoja sodan kamalan kouraisun jäljeltä. Asuntojen ja rakennusten rauniot ovat peittyneet kasvillisuuden sekaan. Sivukulkijasta näyttää kaikki tasaiselta. Joku tuntematon kulkija arvelee, ettei tässä ole mitään ollutkaan. Mutta se joka ennen on kulkenut Metsäpirtissä ja nähnyt paikat kunnossa, muistaa kyllä minkälaisista oli silloin. Vaan metsäpirttiläinen isäntä laulelee rakennuksen salvokselta: ”uudesti luomme me varmaan, tään Metsäpirtin armaan”.

Aleks Myöhänen

osa jutusta, joka on julkaistu
Kaakon Vartio -lehdessä 1944 n:o 2
Hilkka Keski-Nisulan arkistosta

Lämpimiä laatikoita valmistetaan Karjalatalolla 4.10.2008

Perinteinen karjalainen ruokatalous perustui uunissa kypsennettyihin ruokiin, pehmeään leipään ja monipuolisiin leivonnaisiin. Pääasiassa uuniruokatalous säilyi elinvoimaisena raja-Karjalassa. Päivittäin lämmitetyssä suuressa leivinuunissa kypsyivät rinta rinnan niin piirakat kuin uuniruuatkin, ja lämpenipä tupakin siinä

sivussa. Laatikoruokia haudutettiin uunissa sekä pääruuiksi että jälkiruukiksi samalla kertaa jopa useammaksi päiväksi.

Karjala-talolla Helsingissä järjestetään laatikoruokakurssi lauantaina 4.10.2008, kello 10–15. Kouluttajana on karjalaisten ruokien erityisosaaja, eurokokki ja kotiseutuneuvos Aira Viitanie-

mi. Itse valmistettujen laatikoiden makuja päästään maistelemaan kurssin päätteeksi.

Kurssin jäsenhinta Karjala-kortilla 30 euroa ja muille 35 euroa. Ilmoittautumiset Karjalan Liittoon 26.9.2008 mennessä, puh. (09) 7288 170, faksi (09) 7288 1710, toimisto(at)karjalanliitto.fi

Metsäpirttijärjestöillä näytön paikka

Metsäpirttijärjestöissä on mukana useita seuroja, kerhoja, yhdistyksiä ja yhteisöjä ja kaikkien toimintaa yhdistää entinen kotipitäjäimme. Meillä on ollut mahdollisuus 18 vuoden ajan käydä entisillä kotipaikoillamme ja varsinkin alkuvuosina kotiseutumatkat olivat hyvin suosittuja. Vanhempi sukupolvi oli silloin vielä voimissaan ja veivät uskollisesti nuoriaan tutustumaan kotikontuihinsa.

Tämän päivän matkalaiset ovat suurelta osin niitä, jotka eivät ole siellä koskaan asuneet ja eläneet, joten heillä ei ole sieltä omia kokemuksia. Me, jotka olemme vanhempiemme ja muiden sukulaistemme kanssa saaneet tutustua juurimme, olemme saaneet sellaista arvokasta pääomaa, mitä mistään tiedostoista tai lähteistä ei ole saatavissa. Jokainen on jakanut tietonsa ja kokemuksensa omana itsenään ja omilleen – se on mielestäni ainutlaatuista.

Käydessäni ensin tänä vuonna keväällä ja sitten pitäjäjuhlan aikana Metsäpirtissä havaitsin, että vanhat ”meidän” aikaiset maamerkit ovat häviämässä ja yhä vaikeampi on löytää oman kodin paikkaa. Puut ja kasvit muuttavat kasvaessaan maisemia, samoin uudet rakennukset. Rakennuskanta onkin kasvanut Metsäpirtin alueella voimakkaasti, yhä komeampia datsoja ollaan rakentamassa. Metsäpirtin alueella asuu vakituisesti runsaat 2000 henkeä ja kesällä sekä loma-aikoina väkimäärä lisääntyy kolminkertaiseksi. Zaporoshkojen edustajien mukaan lomalaiset tuovat tullessaan pientä tuloa paikkakunnalle. Toisaalta heillä on myös toivomuksia palvelujen saamiseksi. Keskusteluissa tuli esille mm. kahvilan perustaminen Koselaan. Meille suomalaisillekin tarjoutuisi erinomainen tilaisuus käyttää näitä palveluja matkoillamme.

Urakka alkaa!

Metsäpirtissä on meitä kaikkia yhdistävä projekti. Tarkoiton tällä hautausmaa-alueella, jossa matkoillamme pysähdymme. Kuten aikaisemmin on kerrottu, siellä on alkamassa alueen kunnostus. Saadaksemme alueen arvonsa mu-

Muistojen lehdosta talkoiden jälkeen 7.6.2008.

kaiseen kuntoon, meidän on tehtävä lujasti yhteistyötä asian eteen. Toivon, että jokainen panostaisi tähän asiaan niin, että tavoite saavutettaisiin ensi kesään mennessä ja Muistojen-lehto olisi kunnostettu. Tarkoituksena on saattaa myös Lahjoitusmaatalonpoikien muistomerkien alue kuntoon. Tulevaisuuden tavoitteena voidaan pitää koko hautausmaa-alueen kunnostamista siten, että mahdollisimman moni hautauspaikka olisi merkitty muistiin. Se on kuitenkin oma projektinsa.

Zaporoshkojen kunnan edustajien kanssa on käyty keskusteluja käytännön työn suorittamisesta paikallisilla voimin. Heillä on mahdollisuus ja halukkuus toteuttaa muistomerkialueen kunnostustyö. Meidän suomalaisten tehtävä on saada rahoitus järjestettyä. Muutenkin he ovat ilmoittaneet olevansa halukkaita tekemään kanssamme yhteistyötä. Yhdessä tekemisen kohteeksi sopii erinomaisesti muistomerk-

kialueiden kunnostaminen. Onnistuessaan se on molempien osapuolten kannalta erinomainen asia, jolla saattaa olla laajempaa merkitystä tulevaisuudessa. Meidänkin olisi yhä helpompi siellä liikkua tuntiessamme olevamme ter-
vetulleita yhteistyökumppaneita.

Olemme näiden vuosien aikana saaneet luotua hyvät ja luottamukselliset suhteet Zaporoshkojen kunnan edustajien kanssa ja katson, että näitä suhteita on tarkoituksenmukaista pitää yllä. Henkilökohtainen unelmani on, että joskus Metsäpirtin kirkon paikka on raivattu ja sen paikalla on laatta, jossa lukee ”Tällä paikalla sijaitsi Metsäpirtin Kirkko”.

Toivon innostusta yhteiselle hankkeellemme ja uskon, että onnistumme siinä.

Aila Martelius-Mäkelä
Metsäpirttijärjestöt tmk.
puheenjohtaja

Metsäpirtin muistolehtojen rahasto

On avattu keräystili entisessä Metsäpirtissä, nykyisessä Zaporoshkojessa sijaitsevan hautausmaan ja Lahjoitusmaatalonpoikien muistomerkkien alueen kunnostamiseksi. Metsäpirtti-järjestöt toimikunta vetoaa kaikkiin metsäpirttiläisiin ja jälkipolviin. Antamalla tukesi tälle työlle vaalit esipolviesi muistoa.

Mietoisten Säästöpankki tili 435500-16875

Tampereella Pietarilaisilla Markkinoilla

Tampereella Tallipihalla on perinteisesti ollut viime vuosina elokuussa kaksipäiväiset Pietarilaiset Markkinat. Tänä vuonna 16. – 17.8 mielenkiintoa lisäsi alueen entisen tallin tiloissa 5. – 17.8. välisenä aikana esillä ollut ”Rakkautella Käkisalimesta” taidenäyttely. Näyttelytaulut olivat käkisalmelaisen vasta tämän vuoden lokakuussa 18 vuotta täyttävän Maria Likhajan tekemiä töitä 2003 - 2008. Lahjakas nuori taiteilija on syntynyt 24.10.1990 Käkisalmissa (Venäjällä). Hän osallistunut kolmivuotiaasta taiteen perusopetukseen Käkisalmen kuvataidekoulussa. Vuosina 1993 – 2003 hän oli Käkisalmen peruskoulussa ja siirtyi sieltä 2004 Pietarin valtiolliseen akateemiseen kuvataidekouluun ollen tällä hetkellä 11.luokalla.

Hän on osallistunut ikäluokkansa useisiin näyttelyihin ja kilpailuihin menestyen niissä hyvin.

Tallin tiloissa oli esillä hänen laaja noin 90 työtään; öljy-, akvarelli-, pastelli-, tussi, ja lyijykynätyöitä.

Eri pitäjaseuroilla ja säätiöillä on luotu hyvät suhteet Käkisalmeen, sen johtoon kuin myöskin Käkisalmen linnan alueella toimivan museon henkilöihin. Ensimmäiset kontaktini heihin sain noin kymmenen vuotta sitten. Tästä syystä oli luonnollista, että näyttelyn onnistumisen suhteen annoimme heille tukea. Näyttelyn pystytyksessä avusti Vpl. Pyhäjärvi-Säätiö. Näyttelyn valvonnassa oli mukana lisäksi mm. Vpl. Pyhäjärvi-Säätiö Tampereen kerho, Räisäläisten Säätiö ja itse edustin Vuoksela-Seuraa. Näyttely herätti laajaa huomiota ja moni ei tahtonut uskoa, että kyseessä oli niin nuori taiteilija.

Moni taulu olisi vaihtanut omistajaa, jos se olisi ollut mahdollista. Pientä kauppaa kylläkin käytiin. Olin päivystämässä kolmena päivänä ja kävijöiden kanssa oli mukava vaihtaa kuulumisia. Harvinaisen moni kävijä kertoi olevansa kotoisin Kannakselta. Myynnissä

Keskellä nuori taiteilija Maria Likhaja, oik. äiti, Käkisalmen linnan museon johtaja Maria Likhaja ja vas. amanuenssi Valentina Golenkova, joka osaa suomea itseopiskelun perusteella.

olleella karjalaisella kukkopillillä sain pihalla tarhassa olleen kukonkin kieku- maan ahkerasti.

Toivottavasti ensi vuonna saamme ihailla taiteilijan uusia töitä Tallipihalla. Moni varmasti maalauttaisi oman aiheen mukaisen taulun, jos se olisi mahdol-

lista.

Toivotamme heidät lämpimästi tervetulleiksi uudestaan tänne, samoin kuin hekin toivoivat tapaamista mahdollisimman pian Käkisalmissa.

Taisto Virkki

Perinteinen Karjalaisten Pikkujouluristeily 23.-24.11. Tallinnaan uudella m/s Baltic Princessillä

- Vauhdikkaasta musiikista vastaa suosittu **KORSUORKESTERI**
- Karjalan Liiton Pro Carelia-mitalin saanut taiteilija **RAITA KARPO**
- Pikkujouluohjelman juontaa legendaarinen **RAIMO "HÖYRY" HÄYRINEN**
- Asiantuntijoiden luentoja
Karjalan Liiton seminaaritoimikunnan puheenjohtaja, dosentti **SILVO HIETANEN**,
evl **ILMARI HAKALA** ja **LEENA HAKALA**
päätoimittaja **JYRKI HÄRKÖNEN**

Tuuthan siekii!

HYTTI-LUOKKA	henkilöä/hytti	sis. bussi-kuljetus
Sisähytti (B-lk)	4 hlöä	65
Hinta/hlö	3 hlöä	73
	2 hlöä	85
Ulkohytti (A-lk)	4 hlöä	75
Hinta/hlö	3 hlöä	82
	2 hlöä	97

REITTI 6

12.45 Tampere, linja-autoasema
14.05 Forssa, linja-autoasema
14.15 Tammela, Hakkapeliitta
14.45 Hämeenlinna, linja-autoasema
15.20 Hyvinkää, linja-autoasema
15.40 Nurmijärvi, Myllykukko
17.00 Helsinki, Länsisatama

Taisto Virkki, 0400 576 722, (03) 363 1750
taisto.virkki@luukku.com

REITTI 15

12.45 Narva, Osuuspankki
13.00 Vesilahti, KK
13.15 Lempäälä, matkahuolto
13.35 Multisilta
13.45 Tampere, linja-autoasema
17.00 Helsinki, Länsisatama
Hannu Turkkinen, 040 5814 398, (03) 3752 525

LomaLinja

Aleksanterinkatu 29, 33100 Tampere
puh. (03) 3140 3300, 3140 3310
lomalinja@lomalinja.fi, www.lomalinja.fi

VIRKIN VIRKKEET

Alkusyksyn merkit ilmassa

Kustaa Vilkun tekemä teos ”Vuotuinen ajantieto” antaa hyvän selvityksen siitä, miten työnteke hallitsi menneiden aikojen ihmisten elämää. Nykyajalle ominaista vapaa-aikaa ei ollut ja tehtäviä riitti kehräämisestä veistelyyn. Joutenolo oli paheksuttavaa eikä sitä katsottu sopivaksi tavaksi elää. Arki- sen aherruksen katkaisivat kuitenkin erilaiset juhlat, jotka rytmittivät eri vuodenaikoja. Talvi, kevät, kesä ja syksy seurasivat toisiaan. Ajanlasku, luonnoneläinten käyttäytyminen ja sääilmiöiden seuraaminen oli tulevien aikojen ennustamisen perusteita.

Nyt elämme syksyn aikaa. Tämän lehden aineiston laatiminen tapahtui elokuun viimeisellä viikolla. Illalla taivas synkeni ja hämärä laskeutui normaalia aiemmin. Mitähän oikein tapahtuu, mietiskelin yläkerran kammiossani. Alkoi kunnon vesisade. Katuoja täyttyi puolilleen ja alas pudonneet koivun lehdet menivät tonttimme kohdalta menojaan. Vettä tuli niin paljon, että minusta tuntui kuin vesipisarot ilmassa pitivät kiinni toisistaan ikään kuin tanhutessa tapahtuu. Toisaalta kävi sääliksi luonnoneläimiä, joita tontilla on ruokinnassa.

Toisaalta pidän vesisateesta, kun itse on suojassa ja saa kuunnella veden aiheuttamia erilaisia ääniefektejä. Aamulla totesin, että vesimittarissa oli 45 mm vettä.

Usein tulee mieleeni entisaikojen elämänmeno, jota Kustaa Vilkunakin niin hyvin on kuvaillut kirjassaan. Monen monta kertaa olen tuon kirjan avannut ja lueskellut sitä.

Ajatukset pyörivät mielessä, miten paljon vielä olisi tehtävissä saada talteen paikallista tietoa eri vuosikymmeninä tapahtuneesta elämänmenosta.

Tätä miettivät varmaan monet, joille tärkeää on edellisten sukupolvien elämä.

Näin syksyllä sadonkorjuu ja valmistautuminen loppusyksyyn ja joulun aikaan on tänäkin päivänä edessä.

Menneen kesän eräs kohokohta oli elokuinen taidetapahtuma Tampereella Tallipihan alueella. Maria Likhajan taidenäyttely ja siellä mukanaolo oli osoitus hyvästä yhteistyöstä kulttuurin saralla. Näyttelyselostus on toisaalla lehdessä.

Syksyn aikana iltojen pimetessä tulee ehkä paneuduttua oman noin kymmenen vuoden aikana syntyneiden aineistojen läpikäymiseen. Ottamieni kuvien ja videonauhojen jatkotyöstäminen odottaa myös tekijää. Kirjastojen kautta löytyy mielenkiintoista tutkittavaa myös entisistä ajoista mikrotallenteiden muodossa.

Karjalalehden perinteinen pikkujouluristeily on 23.-24.11.2008. Toivottavasti mahdollisimman moni tulee mukaan. Mukava olisi tavata ja jutella kesän matkoista ja suunnitella tulevia. Tarkempia tietoja löytyy lehdestä muualta.

Yhteistapaamiset antavat vireyttä toimintaan. Suvannon seudun säätöiden/seurojen yhteistapaamisissa loppusyksyllä saadaan virikkeitä tulevaan toimintaan.

Entisaikojen iltakylillä käynnit naapureissa olivat arkipäivää. Taitaisi täällä tulla melkoinen shokkitilanne, jos kutsumatta/pyytämättä käppäilisi tuosta vaan iltahämärissä naapuriin sisälle!

Oi aikoja oi tapoja – sanotaan!

Vuokselaterveisin

Taisto Virkki

p. 03 – 363 1750

0400 – 576 722

taistovirkki@gmail.com

Vas. Matti Naskali, Antti Hynnä ja Taisto Virkki Sakkolan mannekiineina Karjalaisilla kesäpäivillä 15.6.2008 Tampereella

Vuokselan sähköistysshanke

Vuokselassa heräsi ajatus vuonna 1929 Vuokselan pitäjän sähköistämiseksi. Asian johdosta pidettiin Virkkilän nuorisoseuran talossa kokous, johon osallistui runsaasti pitäjäläisiä. Kokouksen avasi toimitusjohtaja A. Sammallahti, joka valittiin myös kokouksen puheenjohtajaksi. Sihteerinä toimi mv. Matti Romu.

Kokouksen avaaja selosti laajasti sähköistämishankkeen toteuttamismahdollisuuksia. Tarkoituksena on saada sopimus Äyräpään Sähkö Oy:n kanssa, jolloin linja tulisi rakennettavaksi suunnassa Vuosalmi-Uusikylä-Virkkilä. Mikäli riittävästi ennakoilmoittautumisia tulisi, voitaisiin linjan rakennustöihin ryhtyä jo ensi vuonna. Linjan kannattavuutta silmälläpitäen on Äyräpään Sähkö Oy ehdottanut, että linjapylväiden pystyttämistä varten tarvittavat maa-alueet saataisiin korvauksetta.

Alustuksen johdosta käydyssä keskustelussa ilmeni, että kokouksen osanottajat ovat myönteisiä tehdyille aloitteille. Kokous valitsikin joka kylästä 2-3 miestä toimikuntaan suorittamaan koemerkintöjä ja järjestämään asian johdosta eri kylissä pidettäviä kokouksia.

Toimikuntaan kuuluvat Uudestakylästä Matti Romu kokoonkutsujana, Elias Lempinen sihteerinä sekä Jooseppi Vaari, Virkkilästä Otto Pirnes ja Viljo Ryyppö, Päiväkeivestä Viktor Turkki, Noisniemestä tilanhoitaja Suvio ja Tuomas Ohvo, Kuninkaaaristista Juho Paa-vilainen ja Matti Varvas, Kontulasta Emanuel Kiuru, Räihärannasta Lenno Lehmusvuori, Alholasta Otto Broman ja Mikko Kiuru, Hirvisaaresta Juho ja Nestor Juvonen.

Toimikunta aloitti pikimmin toimintansa. Uuden sähkölinjan pituus olisi tullut olemaan noin 20 kilometriä. Hanketta vietään eteenpäin pitämällä useita kokouksia Vuokselan kunnantalolla.

Hanke ei edennyt kuitenkaan toteutukseen asti ja Vuoksela oli sähköistämättä vielä lähdeettäessä toiselle evakomatkalle vuonna 1944.

Taisto Virkki

Sotiemme Vuoksela - onnistunut ja harvinainen veteraanimatrikkeli

*En tiedä, miksi Luoja sen salli,
että temppeli noin häväistiin.
Siitä tehtynä ol hevostalli,
kaikki arvokas tuhottiin.*

Kirjoittanut
Venho J. Kiuru
sotilasmestari evp
sukujuuret Vuokselan Uudestakylästä

Nyky-suomalainenkin tunnistaa Vuokselan paikkakunnan nimeksi, mutta harva tietää, missä se on ja miten tuo paikkakunta liittyy Suomen historiaan. Vuoksela on entinen suomalainen pitäjän Karjalan kannaksella siinä paikassa, missä Vuoksen virta juostuaan Saimaasta saakka kaakkoon ja itään kääntyy jyrkästi lähes taaksepäin luoteeseen ja pohjoiseen. Mutkaan jää historiasta ja sotahistoriastakin tunnettu Noisniemi. Noisniemessä oli aikoinaan Päiväkivi, jonka luo Ruotsin kuninkaan ja Novgorodin ruhtinaan edustajat kokoontuivat vuosisatojen aikana useita kertoja keskustelemaan

Ruotsin ja Novgorodin välisen rajan kulusta. Päiväkivi oli myös Pähkinäsäären rauhan tunnetuimpia rajapyykkejä.

Vuokselan - kuten muidenkin karjalaisten paikkojen - historia on värikäs, usein kuitenkin sotien synkistämä. Viime sodista lähtien vuokselalaiset ovat asuneet muiden karjalaisten tavoin hajallaan ympäri Suomen, etupäässä kuitenkin Sydän-Hämeessä Hattulan, Tyrvännön, Kalvolan, Rengon ja Tammen kintien alueella. Hattulan Pyhän Ristin kirkon tornista Vuokselan häväistyn kirkon kellot vielä silloin tällöin julistavat sanomaa: "Himmetä ei muistot koskaan saa!"

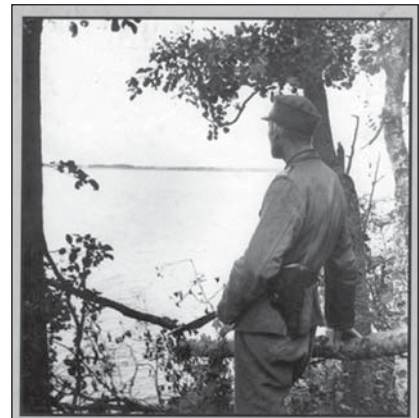
Vuoksela-Seura ry on tehnyt kulttuurityön: luonut meille kaikille vuokselalaisen maanpuolustuksen historian. Tietääkseni se on ensimmäinen ja ainoa luovutetun Karjalan pitäjien veteraanimatrikkeli. Mutta kirja ei ole pelkästään vuokselalaisten viime sotien veteraanien henkilö- ja sotatieteluettelo.

Kirja alkaa jo itsenäisyyssotien ensi vuosista. Sotilaiden ja lottien matrikkelitietojen lisäksi kirjassa kerrotaan ihmisläheisesti vapaussodan vaiheista, vapaaehtoisesta maanpuolustustyöstä, sodan lähestymisen aiheuttamista töistä ja tunteista, itse sodista, evakkoon lähdöstä, elämästä evakossa, paluusta ja uudesta alusta kaukana rajasta - rajasta, joka vuosisatoja oli säännellyt vuokselalaisten elämää.

Sotiemme Vuoksela -kirja on ensisijaisesti kotiseutukirja ja vasta toiseksi sotahistoriaa. Vuokselan asema Vuoksen pohjoisrannalla laajentaa paikkakunnan sotahistorian koko Suomen historiaksi. Mannerheim-linja kulki pitäjän etelälaitea, Vuoksen virrassa. Talvisodan ajan Vuoksela kuului pohjanmaalaisen 8. divisioonan vastuualueeseen. Divisioonan alueella oli tietysti myös huomattava määrä "paikallisjoukkoja", siis kannakselaisista reserviläisistä ja suojeluskuntalaisista koottuja pienempiä joukkoja.

Kesällä 1941 Vuokselan valtasi pohjoishämäläinen eversti Aaro Pajarin komentama 18. divisioona. Divisioonan kevyen osaston (KevOs 12) jääkärikomppanian päällikkönä kotipitäjäänsä valtaamassa oli tuleva kenraali Paavo Junttila, Sotiemme Vuoksela -kirjan toimituskunnan jäsen. Jatkosodan lopussa Vuoksela puolusti satakuntalainen eversti Niilo Hersalon komentama 15. divisioona ja erityisesti sen jalkaväkirykmentti 57. Vuokselan alueella oli siis kummakin sodan aikana suomalaisittain paljon joukkoja. Alue ja maisemat, jonne kun veran asukkaatkin, tulivat tutuiksi suurelle osalle sotilaita.

Kirjan sivuilla ovat saaneet äänensä kuuluville nimenomaan vuokselalaiset itse. Vaikka kirjoittajat ovat olleet kaikei hyvin eritasoisia, kirjan toimittaja on muokannut tekstit luettaviksi ja kirjaan sopiviksi. Kirja on siten läpeensä hyväksinen. Kirjassa on kaksi runoa: Venho J. Kiurun Häväisty kirkko ja Emil Virkin Jäähvyäiset kotiseudulle. Kum-

Sotiemme Vuoksela

Elämää kodeissa ja
isänmaata puolustaen

1918, 1939–1945

pikin tulkitsee tavallaan kaikkien karjalaisten tunteita sellaisten voimien edessä, joille kukaan ei ole mitään mahtanut.

Vuoksela-Seuran asettamaan matrikelitoimikuntaan kuuluivat puheenjohtajana Taisto Virkki, jäseninä Paavo Junttila, Veikko Juvonen, Pekka Karonen, Kalevi Liski ja Väinö Ryyppö sekä kirjan toimittaja Pentti Ruohotie.

Toimikunta ja aktiivisesti mukana olleet muut henkilöt ovat tehneet suuren työn matrikkelitietojen kokoamisessa, mutta myös muun suullisen ja kirjallisen tiedon kokoamisessa ja järjestämisessä kauniiksi kokonaisuudeksi. Toimikunta on luonut vuokselalaisille muistomerkin, joka on vaskea kovempi ja säilyy siksi sukupolvilta toisille.

Martti Porvali

varatuomari, sotahistorian
harrastaja Jyväskylä

Matrikkelin 1. painosta on vielä
rajoitetusti saatavana hintaan
35,- + postituskulut.
Tilaukset: Laila Saario
p. 040 – 586 0691,
taistosaario@netti.fi

Virkki-sukuseuran puheenjohtajana vv. 2002-2008 toiminut Hannu Virkki (oik.) keskustelelee kotiseutuneuvos Erkki Ulamon kanssa.

Virkin suku-seura koolla

Virkki-sukuseuran sukukokous pidettiin lauantaina elokuun 9. päivänä 2008 Hotelli Petäyksen tiloissa Hattulassa.

Virkki- sukuseura on perustettu 1.8.1981 ja sukukokouksia on pidetty kolmen vuoden välein. Petäyssalissa pidetyn virallisen kokouksen jälkeen jatkettiin sukujuhlan vietolla. Ohjelmaan sisältyi muun muassa Virkki-sukuseuran uusien nettisivujen esittely ja kotiseutuneuvos Erkki Ulamon puheenvuoro karjalaisten tulosta evakkoina

Vuokselan kuulumiset kesästä ja tulevasta

Kuluneen kesän aikana on eri seuroille ja säätiöillä ollut omia tapahtumia runsaine mielenkiintoisine ja korkeatasoisine ohjelmineen. On tavattu entisiä tuttuja ja luotu uusia tuttavuuksia.

Päivien tapahtumiin on kuulunut pe-

rinteisesti myös juhlaväelle ruokailu- ja/ tai kahvitarjoilua, joka on yleensä hoidettu järjestäjien taholta yhteisvoimin paikallisen karjalaseuran toimesta.

Vuokselajuhlassakin Tammelassa 8.6.2008 saimme nauttia maittavasta ruoasta ja kohvista.

Lämmin kiitos vielä tarjoilusta Vuoksela-juhlassa huolehtineille Tammelan Karjalaisten väelle. Kuva: Pentti Warvas.

Loppuvuoden tapahtumana on pientä iloittelua ja tonttumieltä pikkujoulun merkeissä. Tänäkin vuonna tarjolla on mm. Karjala-lehden perinteinen Karjalaisten pikkujouluristeily Tallinnaan 23.-24.11.2008 uudella m/s Baltic Princessillä.

Bussireittejä on monia eri puolilta Suomea. Olen itse mukana matkareitillä nro 6, joka on tullut tutuksi Vuokselan kotiseutumatkalaisille eli Tampere-Forsa-Tammela-Hämeenlinna-Helsinki.

Annan lisätietoja ja otan vastaan ilmoittautumisia : Taisto Virkki, p. 0400-576722 tai taistovirkki@gmail.com

Matkatiedot hintoineen ja tarkempi ohjelma on osoitteessa www.lomalinja.fi

Muistatthän, että entistä Vuoksela koskevien tietojen tallentamistyö jatkuu edelleen. Viime lehdessä oli ilmoitus eri kylien osalta tietojen keräämisestä. Toiminta sisältyy seuran vuoden 2009 toimintasuunnitelmaan.

Tarkoitus on perustaa eri kylistä työryhmiä, joihin osallistuvat henkilöt voisivat hankkeita eteenpäin.

Hankkeet etenevät vain, jos osaprojekteihin löytyisi aktiivisia henkilöitä harrastustyötä tekemään.

Jutut, kuvat, kaskut ja sutkaukset kiinnostavat edelleen. Ottakaapa rohkeasti yhteyttä.

Taisto Virkki

talvi- ja jatkosodan aikoina Tyrvääntöön, josta monelle tuli uusi asuinpaikka.

Kotiseutuneuvos Erkki Ulamon juuret ovat syvällä Vanajaveden rantamaisemissa. Kiinnostus kotiseutuun ja sen tutkimiseen heräsi lapsena miesten saunajuttuja kuunnellessa ja myöhemmin Tyrvääntö-seuran toimintaa elvytettäessä. Neljännen sukupolven lepaalaisen muistiin on kertynyt uskomaton määrä tietoa ja tarinoita Tyrväännöstä.

Hän toimi Tyrvääntö-seuran puheenjohtajan pitkään ja hänen mottonaan oli Tyrvääntö-seuran puheenjohtajuus jää, tyrvääntöläisyys ei. Lisää tietoja Tyrväännöstä löytyy osoitteesta www.tyrvanto.net.

Sukuseuran nettisivustot esitteli Tuula Nieminen, joka on vastannut työstä ja hoitaa myös päivitkset. Sivustot löytyvät osoitteesta www.virkki.info.

Karjalaisten vaikutus Tyrväännön elämään

Historiallista taustaa

Tämä pieni Tyrväännön pitäjä liitettiin takaisin Hattulan emäpitäjään vuonna 1971 ja on keskeisen Hämeen merkittävimpiä pitäjiä pienenisossa. Tämä alue jolla olemme, on Vanajaveden vesistöä. Te muistatte varmaan Mantere Sarvan ruskeakantisen maantietokirjan, jota opiskeltiin 1940 ja -50 luvuilla kansakouluissa kolmannella ja neljännellä luokalla. Kirjassa kerrottiin vesireiteistä ja yksi keskeinen reitti oli Vanajaveden reitti, joka laski Pohjanlahteen Kokemäenjoen kautta. Tällä alueella on asuttu hyvin kauan. Tämä alue on yksi meidän 27:stä kansallismaisemasta. Olemme siis Vanajaveden laakson maisemissa. Täällä ei ole näkyvissä kivi-kauden aikaisia maisemia noin 4000 vuoden takaa, koska ne ovat tuolla Vanajaveden pohjassa. Tuo vesi on nyt sillä tasolla missä se oli 2000 vuotta sitten.

Tämä Vanajaveden laakso täynnä kartanoita. Joka kartanolla on oma historiansa jopa valtakunnallisella tasolla. Ehkä kolme merkittävintä kartanoa ovat Suontaan, Lepaan ja Lahdentaan kartano.

Tyväännön pitäjä itsenäistyi 1870-luvulla. Seurakuntana tämä on ollut Hattulan kappeliseurakunta. Hattulan seu-

rakuntahan vietti vuonna 2000 750-vuotisjuhla. Täällä on ollut useita kirkkoja ja keskeisin niistä on Pyhän Ristin kirkko, jota paikallisesti täällä kutsutaan Hattulan vanhaksi kirkoksi. Se lienee rakennettu samaan aikaan kuin Hämeen linna 1400-1500 luvulla.

Tyväännön muodostuminen johtui siitä, että se oli kartanonpitäjä. Tanne muodostui hyvin nopeasti voimakas luokkayhteiskunta. Nuo kartanot olivat oikeastaan hyvästä ja pahasta tälle seudulle. Tanne muodostui ehkä yksi Suomen merkittävimpiä torpparilaitoksia 1750-luvun puolivälistä lähtien aina torpparien vapautukseen vuonna 1918. Tämä johti siihen, että kansalaissodan aikana tai kapinan aikana kuten täällä puhutaan, tämä alue oli valkoisen terrorin osalta yksi mustimpia seutuja. Asukaslukuunsa nähden Suomen kolmanneksi mustin seutu. Punaisen terrorin osalta tämän on huomattavasti merkityksellömpi. 1920 ja 1930 luvut olivat Tyrväännössä aika sekavaa aikaa.

Sotavuodet 1939 – 44

Talvisodan sytyttyä marraskuun lopulla 1939 tapahtui täällä hyvin suuri muutos. Ensimmäinen evakuoitava oli Helsingin Lastenklänikka, joka Helsin-

gin pommitusten alkaessa evakuoitiin Lepaan Puutarhaoppilaitokselle. Oppilaitoksen johtaja Arvo Haapasen johdolla tänne otettiin vastaan yli 80 lapsipotilasta. Hyvin nopeasti tänne tuli myös karjalaisia joulukuun ensimmäisinä päivinä. Heidän joukossaan oli paljon kivennapalaisia. Tanne evakuoitiin talvisodan aikana kaikkiaan yli 2000 ihmistä. Ajatelkaapa kun kyseessä oli reilu 1500 asukkaan pitäjä. Alun perin Aulangolle sijoitettuja viipurilaisia kauppiaita siirrettiin myös Lahdentaan kartanoon. Vuokselalaisia ei tänne talvisodan aikana tullut. He olivat jatkosodan jälkeisiä tulijoita 1944.

Kivennapalaiset omaksuivat hyvin nopeasti tämän uudeksi kotipitäjäkseen. Olen paljon keskustellut tänne tulneiden karjalaisten kanssa Tyrväännön historiakirjan kirjoittamisen aikana siitä, miten karjalaisiin suhtauduttiin. Aluksi ei aiheesta paljon puhuttu, mutta 2000-luvulla ihmisten vanhetessa he kertoivat tuntemuksiaan. Joulun alla 1939 kivennapalaisia sijoitettiin Lepaan yksiopeppajaiseen kansakouluun. Siellä oli hyvin vahva opettaja ja hänellä taloudenhoitaja. Opettaja kielsi kivennapalaisilta saunan käytön, koska hänen mielestään tänne tulleet ovat rys-

siä ja niissä voi olla voi olla kaikenlaisia tauteja. Asia vietiin niin pitkälle, että Tyrvännön kunnanhallitus joutui käsittelemään asiaa ja myöntämään saunailuvan. Varsin nopeasti kuitenkin vastaanotto muuttui myönteisemmäksi.

Kivennapalaiset aloittivat täällä varsin nopeasti rakennustoiminnan vuonna 1940 voimaan tulleen pika-asutuslain perusteella.

Välirauhan aikana tänne muodostui jo karjalaista yhteistoimintaa. Talvisodan viimeisinä päivinä tänne perustettiin Lepaalle työtupa. Kivennapalaiset naiset olivat merkittävä työvoima. Täällä tehtiin lumipukuja, tallukoita, kypärämyssyjä eli lähinnä sotajoukkojen tarpeisiin. Tyrväntöläiset miehet olivat talvisodan aikana lähinnä Summassa olleissa joukko-osastoissa. Talvisodan viimeisinä päivinä kaatui useita tyrväntöläisiä Viipurin lähellä Tammisuolla. Tunnetuin lienee Tyrvännön kunnanvaltuuston puheenjohtaja Esko Kanas.

Uuden sodan syttyessä täällä perustettiin tyrväntöläisten komppania juhannuksen alla 1941 ja tähän komppaniaan tuli paikkakunnalla asuneita kivennapalaisia miehiä.

Varsinaista evakkotoimintaa alkoi tänne muodostua samaan aikaan, koska osa kivennapalaisia ei palannut takaisin heidän entisen kotiseutunsa sijaitessa rajan läheisyydessä sotatoimialueella.

Tänne tuli kuitenkin Inkerin pakolaisia vuonna 1943. Valtaosa heistä sijoitettiin Lepaan ja Lahdentaan kyliin.

Jatkosodan päätyttyä vuokselalaiset eivät tulleet aivan heti. Varsinaisen pika-asutustoiminnan jatkamisen jälkeen täällä alkoi tapahtua. Kivennapalaisia oli täällä lähinnä valtion omistamalla Lepaan kartanon alueella ja Mustilan kylässä. Täällä Tyrvännössä oli yhteensä 14 kylää ja lähinnä kolmeen kylään ei karjalaisia sijoittunut.

Vuokselalaisia alkoi tänne sijoittua vuosien 1945 - 47 välisenä aikana. Minulle tuttuja perheitä tuli Vilppulan seudulta, Kuorevedeltä, Virroilta ja jostaakin Varsinais-Suomen pitäjistä.

Minulla oli varsin hyvät suhteen karjalaispoikiin ja opin varsin usein käyttämään mie ja sie sanoja. Meidän lähinaapurina oli Poussun perhe Kontulan

kylästä. Ymmärtämisvaikeuksia toki oli, kun esimerkiksi menin tapaamaan naapurin poikaa. Hänen äitinsä sanoi hänen olevan sarraimen takana. Minä en siitä ymmärtänyt mitään.

Seuraavassa Erkki Ulamon kertoo omiin muistikuviiinsa perustuen lähinnä Lepaan vuokselalaisasutuksesta.

Ehkä rakkaimpia perheitä olivat Aleksanteri Karosen perhe, Arvo Karosen perhe eli hänen isänsä oli Tahvo Karonen. Lepaalle muodostui 15 perheen talorykelmä, jota kutsuttiin epävirallisesti Peltokyläksi. Tilojen pinta-alat vaihtelivat; oli metsää ja peltoa 5-6 hehtaaria ja joillakin vähän enemmän. Tanne muodostettiin runsaasti myös 1940-luvun lopulla rintamamiestaloja, joihin kuului 1-2 hehtaaria maata. Rintamamiestaloja varten tänne perustettiin kaksi yhteislaidunta Lepaan ja Haukilan alueille. Tanne tulleet perheet olivat ensin evakuoituina kuten talvisodan aikana kansakouluissa, seurantaloilta, työväentaloilta sekä myöskin Lepaan ja Haukilan kartanon alueiden muonamiesten rakennuksissa. Minulle on jäänyt mieleen, että tänne tulleet ihmiset olivat hyvin uutteraa väkeä. He perustivat yhteistoimintaan perustuen erilaisia osuuskuntia kuten puimaosuuskunnan, sonniosuuskunnan jne. He aloittivat nopeasti viljelytoiminnan.

Noin 1500 asukkaan Tyrväntöön sijoitettiin jatkosodan jälkeen noin 600 karjalaista. Uusi heimo tuli täydentämään vanhaa hämäläisväestöä tuoden uuden kulttuurin entiseen kartanopeirinteeseen perustuvaan luokkayhteiskuntaan. Tanne perustettiin vuonna 1944 Tyrvännön Karjalaiset, ja keskeiseksi hahmoksi muodostui kivennapalainen Vilho Seppänen. Myöhemmin hänen seuraajakseen tuli Antero Pankakoski, jonka isä oli Sortavalan Seminarin rehtori. Antero Pankakoski tuli Lepaan opistolle luonnontieteen opettajaksi ja myöhemmin toimi johtajana.

Samoin merkittävä henkilö oli Ahto Nykäri, joka oli Lepaan koulutilan tilanhoitaja. Hänen aikanaan koulutilan työvälineitä lainattiin ja työmiehetkin saattoivat kiireisinä aikoina käydä tiloilla töissä.

Tanne aloitti hyvin nopeasti myös vuokselalaisten toimesta Noisniemen

Nuorisoseura toimintansa ja itse liityin myös seuraan. Tanhutoiminta oli aktiivista ja esiinnyimme kilpailuissa. Henkiset harrastukset kuuluivat myös toimintaan ja seuraan perustettiin laulukoroja. Tyrväntöläisten keskuudessa ihmeteltiin sitä, miten nopeasti saatiin organisoitua erilaista toimintaa.

Merkittävä tyrväntöläiseen elämään vaikuttava yhdistys tuli tänne Noisniemen Marttajärjestön kautta. Martat toimivat Pohjois-Tyrvännössä eli Mustilassa. Uudeksi nimeksi otettiin vuonna 1950 Pohjois-Tyrvännön Martat. Se on käsittääkseni vanhin yhdistys, joka vielä tällä hetkelläkin toimii Tyrvännön alueella.

Samoin tänne tuli vuokselalaisten ja kivennapalaisten toimesta urheiluseuratoimintaa ja Lepaalle perustettiin Lepaan Kunto. Keskeinen vaikuttaja oli Kauko Hyvärinen Kontulasta.

Myös politiikka muuttui täällä. Vuoden 1949 kunnallisvaaleissa saivat karjalaiset ensimmäistä kertaa äänestää täällä. Tyrväntö oli tähän mennessä ollut vasemmistoenemmistöinen kunta joka vaalien tuloksena muuttui oikeistoenemmistöiseksi. Karjalaisten piti aluksi perustaa tänne oma vaaliliitto, mutta näin ei tapahtunut. He tavallaan ryhmittyivät pääosin kahteen puolueeseen; kansalliseen kokoomukseen ja maalaisliittoon, joka oli täällä aivan uusi puolue. Karjalaisista valittiin kunnanvaltuustoon kaikkiaan viisi henkilöä. Hyvin nopeasti Tyrvännön merkittäväksi puolueeksi tuli maalaisliitto.

Aika erikoista täällä oli se että vahva torppariväestö 1940-luvun lopulle oli vasemmistolaisia.

Nuoret torppareiden jälkeläiset liittyivät kuitenkin maalaisliittoon, joka hallitsi tätä pitäjää 1950-luvun puolestavälistä aina Tyrvännön kuntaliitokseen 1971 asti. Keskeiseksi hahmoksi nousi pitkään valtuuston puheenjohtajana toiminut vuokselalainen Eino Heikkonen. Monia muitakin toimi vastuullisissa tehtävissä, joista mainittakoon kunnanvaltuustossa pitkään toiminut Uskilassa asunut Vilho Virkki.

Kansakoulujen oppilasmäärät nousivat hyvin korkeiksi. Täällä oli kaikkiaan viisi kansakoulua.

Lusin uusi koulu perustettiin 1949, koska kaikki eivät mahtuneet entisiin

kouluihin. Itse menin Lepaan pieneen kouluun syksyllä 1949. Koulu oli kolmeopettajainen ja siellä oli yhteensä toistasataa oppilasta. Meidän luokalla oli 34 oppilasta, joista karjalaisia oli 21. Koulussa oli aikamoinen kulttuurien sekamelska, kun mie ja sie sanat tulivat tutuiksi. Arvostan suuresti luokkamme opettajaa Aino Mattilaa, joka täällä rakensi sitä yhteisyyttä oppilaiden kesken. Tilanteelle oli myös eduksi, koska johtajaopettajana oli karjalaisevakkoo Uno Rätty.

Aika muuttui ja elämisen myötä karjalaiset sulautuivat myös avioliittojen kautta kantaväestöön.

Vuonna 1954 saatiin tänne yhteistuumin Karjalaan jääneiden vainajien muistomerkki. Tämä kuvaa hyvin tyrväntöläisten asenteita tänne tulleita kohtaan. Antero Pankakoski piti tässä tilaisuudessa paljastuspuheen ja tilaisuudessa laskettiin myös ensimmäisen kerran seppele vakaumuksensa puolesta kaa-tuneiden haudalle. Tämä nosti aika-moista tunnekuohua täällä.

Vielä yksi surullinen tarina kesästä 1944. Juhannuksen alla laivojen proomuissa tuli evakoita tänne Tyrväntöön. He olivat täällä muutamia viikkoja. Siihen aikaan elintarvikehuolto perustui Kansanhuoltoon ja tiukkaan säännöstelyyn. Asioita kunnassa oli hoitamassa vain yksi virkamies, kunnansihteeri. Tilanne oli aika ajoin hyvin sekava ja kaoottinen.

Tuo siirtolaisten rakentama 15 perheen muodostama peltokylä on puolen-toista sukupolven aikana muuttunut paljon. Siellä tänä päivänä asutuslain perusteella muodostetuista tiloista vain yhdellä tilalla on viljelyä ja sielläkin puoliaikaisesti eli näiden karjalaistalojen osalta viljelytoiminta on päättynyt.

Tänä päivänä me elämme täällä Tyrvännössä rauhallista elämää Hattulan kunnassa.

Arvostan suuresti karjalaisia ihmisiä ja teidän kulttuurinne rikkautta. Minulla on paljon ystäviä, joilla on karjalaiset sukujuuret.

Tekstikooste pidetystä puheesta ja kuvat:

Taisto Virkki

Matti Gabrielinpoika Naskalin lastenlapset Ellivuorella

Serkuksia kokoontui yhteen, ja uutta tapaamista jo odotellaan.

Sakkolan Lapinlahdella Arkuntanhua numero 2:ssa elänyt Kaapre Matti syntyi keuhkolla 1866 ja kuoli syksyllä 1943. Hänen avioliitostaan Maria Heikintr Ukkosen kanssa syntyivät lapset Maria, Johannes, Helena ja Eemil. Hänen toisesta avioliitostaan Anna-Liisa Antintr. Karvasen kanssa syntyivät Albert, Anna, Alma ja Helmi.

Nyt 65 vuotta myöhemmin ei yksikään hänen kahdeksasta lapsestaan ole enää elossa, mutta kaikkiaan 27 lastenlapsesta elää vielä 23. Heistä 15 oli saapunut Ellivuoren hotelliin 9.8.2008. Lisäksi serkut olivat saaneet mukaansa perheenjäseniä kolmestakin sukupolvesta, niin että koolla oli 32 henkeä. Kokouksen oli järjestänyt Vammalassa asuva Kaapre Matin Helmin Matti-poika, Matti Luukkainen.

Alkutervehdysten jälkeen alkoivat kielet käydä sukkelaasti. Puheensarinasta erottuivat jälleennäkemisen ilo ja kuulumisten vaihto. Olihan edellisestä tapaamisesta Lempäälän Hakkarissa ja Sakkola-museossa kulunut jo kolme vuotta.

Välillä tutustuttiin sukupuhun ja lisättiin siihen uusia oksia. Nähtävänä oli valokuvia ja karttoja suvun alkukodin maisemasta Suvannon rannoilta. Naskalleitten rakennuksia ei ole jäljellä, vain niittyä ja rantapusikoita. Sen sijaan Suvanto-järvi on edelleen yhtä kauniina kuin vanhempiemme lapsuudessa ja nuoruudessa, kun he siinä uivat ja tekivät työtä sen rannoilla.

Yhteiset juuret lähensivät meitä serkuksia, jotka nyt asumme eri puolilla eteläistä Suomea, kaukaisin aina Ruotsissa saakka.

Kiitos Matille järjestelyistä! Kyllä oli mukava tavata teitä kaikkia! Kiitos mukana olosta! Odotamme jo seuraavaa serkkukokousta, jonka Naskalin Hannu, Venla, Tuovi ja Raimo lupasivat järjestää Punkalaitumella kolmen vuoden kuluttua.

Kokousmuistion laati Valkeakoskella 29.8.2008

Kyllikki Laitinen

Julkaisemme jokaisessa Suvannon Seudussa tietoja suku- ja perhetapahtumista. Lähetä tiedot toimitukseen. Kysythän asianosaisilta luvan tietojen julkaisemiseen.

Sukuseura Jäsken väki kokoontui

Kesäkokouksen puheenjohtajat puutarhaan istutetun päärynäpuun ääressä.

Sukuseura Jäske ry:n vuosikokous ja kesäjuhla pidettiin Seppo ja Anna-Liisa Jäsken maatilalla Vinkkilässä. Maatilan ilmapiiri ja ympäristö loivat kotoisan tunnelman suvun tapaamiselle. Kesätapaamisen aloituskahvit nautittiin piharakennuksen verannalla ja pihapiirissä.

Tilinpäätös vahvistettiin ja tilivelvollisille myönnettiin yksimielisesti vastuuvapaus. Hallitukseen valittiin esi-

mieheksi Jorma Eenokinpoika Jäske, varaesimieheksi Leena Laurintytär Silvonen, sihteeriksi Raili Eenokintytär Saarela, sekä muiksi hallituksen jäseniksi Seppo Simonpoika Jäske, Markku Johanneksenpoika Jäske, Outi Ritvantytär Ahponen ja uutena jäsenenä Merja Kalevintytär Mäntykoski.

Sukuseuran esimies toi kunniajäsen Eros Jäsken tervehdysten kokousvälelle.

Keskustelua käytiin suunnitelmasta vähentää toiminnan byrokraattisuutta ja siirtyä vapaamuotoiseen sukutapaamiskäytäntöön. Yhteydenpito jäsenten kesken tapahtuisi uudessa toimintamallissa kotisivujen ja kontaktiverkon kautta. Lopullinen päätös toimintamuodosta tehdään kesän 2009 vuosikokouksessa.

Raija ja Esa Saarela lupautuivat järjestämään kesäkokouksen kodissaan 9.6.2009 Nurmijärjen Raalassa. Tästä tiedotetaan aikanaan tarkemmin.

Jorma Eenokinpoika Jäske
Sukuseura Jäske ry:n esimies

Kokouksen alkua juhlistettiin lipunnostolla. Hiljainen hetki vietettiin sukuseuran poisnukkuneiden jäsenten muistolle.

Talon emäntä järjesti hoksottimia vaativan sanontaleikkikisan.

Kilpailun päätuomari ja oikealla kilpailun voittaja ja sanontavirtuoosi Outi. Taustalla Olli-poika tavoittelee kontaktia talon vahtikoira Putteen.

Kokoustilassa saatiin katsastaa myös taidokkaiden tuohitöiden näyttely.

Arpajaispalkintoja oli taas runsaasti. Arpajaisten onnellinen päävoittaja Mikko.

Vuosikokousosanottajien ilmeistä päätellen sukuseuran asioita on hoidettu säällisesti ja jäsenistö otettu kohtuudella huomioon.

Käsityökilpailu: tee huivi, puukko tai puukolla valmistettu työ

Osallistu käsityökilpailuun syyskuun loppuun mennessä. Tee huivi, puukko tai vuole puukolla vapaavalintainen käsityö.

Huivikilpailun sarjat:
kaitahuivi (hartiahuivi)
pitkä huivi, kolme- tai nelikulmainen huivi.

Kilpailun hyväksymät tekniikat:
kangaspuilla kudotut
virkatut
neulotut
nyplätyt
kinnasneulalla valmistetut
huovutetut huivit.

Puukon malli ja puukolla valmistettu työ voi olla vapaavalintainen.

Käsityökilpailun järjestävät Karjalan Liitto ja piirien naistoimikunnat. Lähetä käsityö oman piirisi naistoimikunnalle 30.9.2008 mennessä.

Piirit valitsevat kilpailuun osallistuvista töistä 1-3 parasta ja lähettävät ne Karjalan Liiton naistoimikunnalle arvioitavaksi lokaan loppuun mennessä. Parhaat palkitaan voittaneiden piirien omista tilaisuuksissa myöhemmin syksyllä.

Jokaiseen kilpailutyöhön on merkittävä selvällä käsialalla tekijän nimi, osoite, puhelinnumero, sähköpostiosoite ja piiri.

Lisätietoja kilpailuista:
kulttuuri- ja järjestösihteeri
Anna Dantchev, (09) 7288 1712,
anna.dantchev(at)karjalanliitto.fi.

Karokset sukujuurilla Sakkolassa

Kolmannen polven vunut. Serkukset Minna, Anne, Annamari, Merja ja Kati tutustumassa paikalliseen kulttuuriin Kiviniemessä.

Jälkipolvet kiinnostuneet myös sakkolalaisista juuristaan. Esivanhempiensa Liisa ja Martti Karosen synnyinseudulla Sipilänmäellä kävivät kesällä kotiseuturetkellä myös kolmannen ja neljännen polven vunut.

Maire Kanervisto

Aika kului rattoisasti neljännen polven vunuilla Vaalimaan tullissa. Serkukset Rene, Roni, Roosa, ja Noora mukana olivat myös Sibel, Burak ja Rasmus.

Ryhmäkuva iloisista matkaajista Sakkolan kirkkomaalla.

Nuoran suku tapasi Saarijärvellä

Nuoran suku kokoontui 28.6.1008 Saarijärvellä. Suvun jäsenet tutustuivat suvun evakkotaipaleeseen 1944-1945 Saarijärvellä. Samoin käytiin Karjalaan jääneiden muistomerkillä ja Saarijärvellä asuneiden sisarusten, Laina Tannermäen ja Hilikka Oksasen haudalla. Kuvassa suvun jäsenet Karjalaan jääneiden muistomerkillä Saarijärven kirkon vieressä.

Kuparisten sukkokous ja -juhla Aulangolla Hämeenlinnassa 13. ja 14. syyskuuta 2008

Sukuseuran toiminnan tärkeys ja ilo kohtaavat joka kolmas vuosi pidettävissä sukkokouksissa. "Uusien" serkkujen ja pikkuserkkujen löytymisen riemua toivottavasti mahdollisimman moni pääsee kokeilemaan. Muistelu on mielen työtä - se antaa paljon tekijälleen.

Sukukirjat tarjoavat tarinoita asiatietojen lisäksi.

Niissä edellisten sukupolvien henki kantaa meitä elämässä.

Aulangolla julkistetaan jo kolmas Kuparisten sukkuraja.

Olet tervetullut joko jo lauantaina seurustelemaan tai sitten sunnuntaina varsinaiseen kokoukseen ja juhlaan.

Ilmoittautuminen sunnuntaile tapahtuu maksamalla 30 euroa / henkilö sukuseuran tilille 800015-70707647 (lapset 4-12 vuotta 12 euroa).

Maksussa tulee mainita paikkakunta, missä juuret Karjalassa on.

Maksu kattaa ruuan ja ohjelman paikan päällä.

Tiedustelut: Anja Keinänen p. 040 867 3079

Teuvo Kuparinen p. 0400 612 347

Ossi Kuparinen p. 0500 677 610

Kokouspaikan yhteystiedot: Kylpylähotelli Rantasipi Aulanko,
p. 03-658 801, aulanko.rantasipi@restel.fi

Tilaa oma
pitäjälehtesi!

puh. 040 730 2622

Kahdeksan numeroa
vuodessa karjalaista asiaa,
historiaa, muistoja ja
nykypäivää.

**Viskari-suvun sukkokous
pidetään Lempäälässä
su 14.9.2008**

Paikka Ehtookoto,
Katepalintie 9

Olethan ilmoittautunut?
Kysy, mahtuuko vielä mukaan!

Puheenjohtaja
Jyrki Viskari p. 0400-336249
Sihteeri Terttu Rantala,
p. 03-3676180

Salaisia matkoja Sakkolaan jo lähes 30 vuotta sitten

Viime kesäkuussa tuli 30 vuotta siitä, kun aloin käydä kotipai-
kallani Sakkolassa. Monihan
on siellä käynyt jo aikaisemminkin. Siit-
tä se tuli tavaksi, että joka vuosi piti
päästä käymään. Matkoille veti jänni-
tys ja seikkailun halu. Ensin mentiin
bussilla Pietariin ja siitä junalla Kivini-
meen. Toinen vaihtoehto oli taksilla.
Moskova-hotellin lähellä olevalta tak-
siasemalta löytyi aina joku taksi, joka
ruplien määrällä lähti tuolle luvattomal-
le reissulle. Muistaakseni he eivät saa-
neet ajaa kuin 30 kilometrin päähän Pie-
tarin ulkopuolelle. Usein nämä taksit
olivat joutuneet miliisin pidättäviksi ja
rangaistuksista huhuttiin vaikka mitä.

Näille matkoille pukeuduttiin siten,
ettemme herättäisi mitään huomiota
paikallisista ihmisistä. Venäjän tulli oli
siihen aikaan erittäin tarkka, voitiin riis-
uttaa alusvaatteisilleen tai aivan alas-
ti. Venäjän tullissa oli monta vuotta iso
ja vähemmän kaunis nainen. Jos sattui
tuon naisen tarkastettavaksi, niin tuns-
i itsensä kovin pieneksi ja mitättömäksi.
Silti aina veimme myytävää, koska Pie-
tarissa sai hyvän hinnan vaatteista, ken-
gistä ja erikoisesti naisten sukkahou-
suista. Meillä saattoi olla päälläkin usei-
ta paitoja ja housuja mennessä. Kau-
pan teko oli aina tehtävä kahdestaan
ostajan kanssa, kolmas voi olla ilmian-
taja. Ruplia ei saanut viedä eikä tuoda
maasta pois. Silti oli ruplia aina muka-
na, jopa kengän pohjien alla.

Sitten sain tietää, että Valkeasaares-
sa asui inkeriläismummo Helena, joka
käy oppaana ja tulkkina noilla salaisilla
matkoilla. Hän oli rohkea. Joskus liian-
kin rohkea, kun meitä jo pelotti. Hän
sanoi vain, että eihän tässä sen pahem-
min käy, jos Siperiaan joutuu. Hän oli
ollut Siperiassa Stalinin aikaan ja tiesi,
mitä on olla metsätoissa pakkasella,
vähillä vaatteilla ja vähällä ruualla.

**Eudokija Aleksandrova Ivanova, suomeksi Aune Ivanoka juttusilla Viljo Pitkä-
sen kanssa. Aune on syntynyt Lempaalan Vaskelan kylässä vuonna 1915. Pe-
täjärvellä hän oli opettajana 25 vuotta, ja puhui suomea vielä Viljo Pitkäsen
tavatessa hänet vuonna 2007 - huolimatta siitä, että Aune ei ollut puhunut suo-
mea aikemmin moneen vuosikymmeneen. Inkeriläisten mukana hän oli tullut
Suomeen Rauman vastaanottoleirille 3.11.1943. Hänet palautettiin 19.12.1944
Porin kokoontumiskeskuksen kautta Neuvostoliittoon. Viljo Pitkänen kertoo
olleensa Auneen yhteydessä noin 20 vuotta, ja että Aune asuu Sakkolan Petä-
järvellä kerrostaloasunnossa.**

Jos meni junalla Kiviniemeen, niin sii-
nä oli usein ongelma löytää auto, jolla
pääsi kotikylään. Vuonna 1983 tuli sit-
ten kuvioihin Sasha Kulikov, kauppo-
jen omistaja Kiviniemestä. Hän kuljetti
autollaan turisteja siihen aikaan. Junal-
la mennessä oli myös hyvä puoli se,
ettei ollut tarkastuksia matkalla. Mutta
junat olivat joskus aivan täysiä ja jou-
duttiin istumaan erilleen. Kerran jou-
duin kahden babuskan väliin, jotka oli-
vat kovin puheliaita. Suomen kieltä oli
varottava puhumasta. Näissä junissa-
han ei ollut konduktöörejä. Voi siis yrit-
tää matkustaa ilman lippua. Joskus kier-

si lippujen tarkastaja, ja silloin oli sa-
kon aika. Junat oli ohjelmoitu niin, että
ne pysähtyivät määrätyksi ajaksi ase-
malle. Aina tuli kova ryntäys ulos – ja
toiset sisään.

Perillä kotikylässäni Haparaisissa ih-
miset olivat ystävällisiä ja tuskin oli
vaaraa, että ilmiantaisivat meitä. Mutta
naapurissa Väinö Kiurun paikalla asui
kylän milliisi, jota aina pelättiin. On ta-
pana, että jos milliisi on kotona, niin tuo
valkomustakirjava patukka roikkuu por-
tin pielessä. Aina mentiin katsomaan,
onko patukka riippumassa.

Ruplalla on kuitenkin ihmeellinen voima, se muuttaa ihmisen mielipiteen kielteisestä myönteiseksi, miliisinkin.

Tämän kylän miliisi kuoli sitten, enkä tiedä, tuliko toista tilalle. Mikko Pylkään (Antti Rokan) kotitalossa oli kauppa, jossa kävin kaksi kertaa. Asukkaat tänne olivat tulleet ympäri Venäjää.

Jotakin, oliko se kateutta tai mitä, oli havaittavissa asukkaiden kesken jo silloin. Yhteen aikaan oli kylän asukkaille varmaan annettu määräys, että pitää ilmoittaa, jos tulee turisteja. Kaikki riensivät sisälle ja vievät lapsetkin mukanaan. Eivät halunneet ilmiantajiksi.

Meidän talossa asui leskirouva, jolla oli seitsemän lasta. Kerran sattumalta jouduttiin tuon rouva Malinooskin 80-vuotissyntymäpäiville. Siellä tarjottiin myös ruokaa. Eihän siinä mitään, oli oikein hyvää perunakeittoa, paljon lihaakin. Ainoa mikä teki tuon syömisen vaikeaksi, oli kun tiesi, että tuo lehmä vielä aamulla käveli sovhoosin navetalla. Siellä Haparaisten karjasovhoosilla teuras-tettiin joka lauantai ja eläkeläiset saivat lihaa puoleen hintaan.

Eivät nuo matkat olleet ongelmattomat, jokaisella reissulla sattui jotakin. Vuonna 1980 olimme Aaro Viskarin kanssa kotopaikallani. Oli jo iltapäivä pitkällä, kun piti lähteä kohti Pietaria, mutta ”Volga” oli eri mieltä; auto sammui. Kuski alkoi purkaa kaasutinta ynnä muuta. Silloin tuli mieleen, että olemmeko aamulla tosiaan Pietarissa, kun pitäisi lähteä kotiin.

Viimein kuski sai moottorin kasattua ja starttasi. Akku sanoi ”vou,vou...”. Pienen suostuttelun jälkeen auto hurautti käyntiin ja päästiin Rautuun, josta lähti junia useammin kuin Kiviniemestä.

Niinpä menneinä vuosina tuli paljon tuttuja siellä, aina suomalaisten haavoittamasta venäläisestä invalidista Käkisalmen piirin liikkuvan poliisin päällikköön saakka.

Nyt ollaan päästy vapaasti menemään jo kauan. Tänään vapaan pääsyn myötä katosi myös se määrätty jännitys – voisiko sanoa sitä matkan suolaksi?

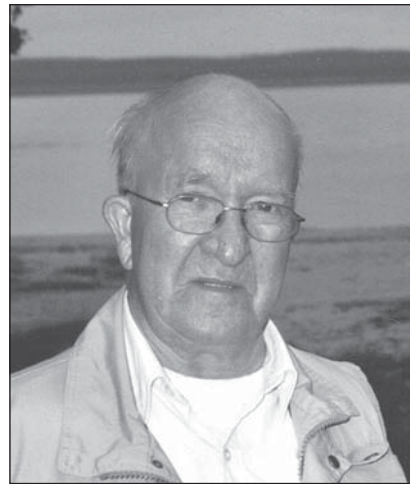
Viljo Pitkänen

Toimin tarina

Istumme Toimin – tai tuttavallisemmin Tommin – kanssa kauniina lauantai-iltana 19.7.2008 Hotelli Lovenskayan pihalla Sakkolan Kiviniemessä. Toimi muistelee lapsuuttaan ja nuoruuttaan Hovinkylässä, jossa hän syntyi 16.8.1927 Aleksanteri ja Alina (os. Naskali) Virolaisen esikoiseksi. Aleksanterin isä Juho Antinpoika Virolainen (6.7.1859-5.3.1931) oli ollut aikoinaan Raudussa Vehmaisten hovin työnjohtajana ja hänen vaimonsa Maria (os. Pulakka, 4.6.1890-19.1.1924) hoiti tuolloin hovin herran, kreivi Steinheilin taloutta. Tommin isovanhemmat on haudattu Sakkolan hautausmaalle, jossa vierailimme edellisenä päivänä tällä Vesilahden liikenteen järjestämällä jokakesäisellä Sakkolan matkalla.

Tommi kertoo, että hänen isovanhempansa hakivat tilaa vuonna 1911 Hovinkylästä, koska heidän sukunsa oli Petäjärveltä lähtöisin. Tilat olivat pitkiä ja kapeita ja niihin kuului metsää. Pelloissa ei ollut kiviä, koska ne olivat olleet hovin viljelyksessä, yleisesti puhuttiinkin, että ”Hovin pellot on vilja-aitta”. Ruista, rehuviljaa ja heinää kasvatettiin ja vuosina 1925-30 vehnänviljelykin yleistyi, kun Karjalan Kannakselle alkoi tulla vehnämyllyjä. Noihin aikoihin myös otettiin käyttöön apulannat, joita olivat tuomaskuona, salpietari ja luujauho. Erityisesti ruis tarvitsi salpietaria. Polttopuut ja rakennustarvikkeet saatiin omasta metsästä ja myöhemmin myytiinkin puuta.

Virolaiset aloittivat tilanpidon siirtämällä sinne vanhan asuinrakennuksen muualta. Ulkorakennusta ryhdyttiin rakentamaan siten, että tolppien päälle pystytettiin katto. Jälkeenpäin pystytettiin sitten tekemään ulkosivut tolppien väliin. Puuseinäinen navetta oli yhdessä kulmassa, sikala yhdessä ja talli yhdessä, kujamaa jäi näiden välille. Talvisotaa ennen tehtiin sikalaan sementtiseinä, mutta tallin seinää ei ehditty muurata. Hovinkylässä oli sementin tekemiseen sopivaa hiekkaa. Tommi muistaa, kuinka tiilet valmistettiin paikanpäällä muoteilla. Tommin kotitalalla oli 5-6 lehmää, lampaita, kanoja ja 4 emakkosikaa, joiden porsaita kylissä kiertelevät parisniekoiksi kutsutut miehet kävivät katsastamassa ja sopimassa kaupat. Porsaslaatikot vietiin sitten sovittuun aikaan Petäjäjärven asemalle, jossa

saatiin rahat käteen.

Vuosina 1934-36 rakennettiin uusi asuinrakennus pääosin petäjäjärveläisten kirvesmiesten Uno Puolakan ja Vesalaisen toimesta siten, että vain muutama metri oli väliä uudella ja vanhalla talolla. Eräänä aamuna, kun Tommi lähti kouluun, tupa oli täynnä vieraita miehiä, jotka olivat tulleet purkamaan vanhaa taloa. Kun Tommi tuli koulusta, vanha talo oli purettu. Sekin sai vielä käyttöä, kun se vietiin naapurikylän leskivaimolle asunnoksi.

Tommi muistaa äitinsä ahkerana käsityöihmisenä. Alina Virolainen teki tuohitöitä, kuten hänen äitinsä Maria Naskalikin, joka oli kylän kuulu mestari. Maria opetti muitakin tuohitöiden teossa. Virolaisen talossa, kuten muissakin, oli aina palvelija, joka vaihdettiin Mikkelin syysmarkkinoilla. Näitä pestuumarkkinoita pidettiin Röykylässä ja Kiviniemen kosken pohjoispuolella, jossa oli viimeiset markkinat. Talojen tyttäret ryhtyivät palvelijoiksi, he tekivät kaikkia töitä ja asuivat taloissa. Tommin kotona oli toinen kamari varattu palvelijalle.

Lapsuudessaan Tommi auttoi tilan töissä, kuten puiden pilkkomisessa ja karjan ruokkimisessa sekä katsoi pikkusisaruksiansa perään. Aikaa jäi kuitenkin kylän samanikäisten kanssa olemiseen. Talvisin laskettiin mäkeä, kesäisin ongittiin ja uitiin ja taidettiinpa joskus tehdä kolttsiakin, joista seurasi sitten selkäsaunoja. Tommi muistaa

Aleksanteri-isänsä ankarana miehenä, joka saattoi ensin sättiä, mutta kun isä sitten kääntyi ja meni pois, hän lauloi mennessään. Tommi kertoo, että hänen isänsä oli 12 talvea metsätöissä veistämässä paa-luja, ratapölkkyjä ja egyptinparruja.

Vuonna 1924 valmistui kuusiluokkainen kansakoulu Hovinkylään, joka oli rakennettu samalla mallilla kuin kirkonkylällä sijainnut koulutalo. Ennen sitä olivat kylän lapset käyneet Ryhmässä koulua. Kansakoulu, kuten Emäntäkoulukin, piristivät kylän elämää. Tommi kertoo, että kaksi alaluokkaa toimivat yläkerrassa ja yläkoulun neljä luokkaa puolestaan alakerrassa. Luokissa oli ehkä liiankin paljon oppilaita, mutta kuri oli kova, erityisesti yläkoulussa vaikutti jyrkevä miesopettaja, Tommi muistelee. Kouluruokailu käynnistyi vuonna 1936. Tommin viimeinen luokka jäi Hovinkylässä kesken vuonna 1939, jonka jälkeen hän piti vuoden väliä koulunkäynnissä, kunnes vuoden 1941 syksyllä lopetti jatkokoulun Vesilahdella.

Samana vuonna kansakoulun kanssa valmistunut Emäntäkoulu vei Hovinkylää eteenpäin paljon, koska koulu alkoi järjestää tilaisuuksia, joissa eri alojen opettajat esittelivät sillä hetkellä käytössä olevia tapoja ja neuvoivat ihmisiä. Emäntäkoululla oli oma navetta, leipomo ja puutarha, jossa pojankoltiaiset kävivät marjavarkaissa. Iso koira antoi kutsumattomille vierailijoille kyytiä, Tommi naurahtaa.

Lähes kaikki nuoret naiset kylältä ja lähikylästä kävivät Emäntäkoulun, kuten Tommin Alina-äitikin, joka oli toisella vuosikurssilla. 1. ja 2. vuosikurssi olivat kurssiluontoisina lyhyempiä kuin seuraavat. Monet äitienväijäjuhlat pidettiin Emäntäkoululla ja koulun puistossa. Tommi mainitsee olleensa Petäjärven lahjoitusmaatalonpoikien muistomerkin paljastustilaisuudessa vuonna 1934. Silloin oli lauantaipäivä ja opettaja antoi luvan lähteä koulusta juhlaan. Vanhassa valokuvassa näkyy poikajoukko, jossa Tommikin lienee mukana. Muistomerkin ympärillä oli tuolloin hyvin hoidettua harvaa puustoa.

Osa hovinkylän taloista rakennettiin Leipäkanava-nimisen ojan varteen, johon tuli lähteestä vesi, sen tähden se kävi myös juomavedeksi. Kaivonteko ei onnistunut joka paikassa, koska pohjavesi oli niin syvällä. Myöhemmin Virolaisten kaivoon meni putki ojasta ja vesi pumpattiin navettaan. Painovesi tuli emäntä- ja kansakoululle sekä Pekkasilille. Tommi oli lapsena seuraamassa

”Kiireessä pakattiin kuormaan mukaan ruokaa ja vaatteita sekä peltilaatikko, jossa oli valokuvia ja koruja.

Pieneläimet jouduttiin jättämään, mutta lehmät otettiin mukaan.”

vesiputken tekoa. Hän kertoo, että mestarit sorvasivat putket puusta siten, että puu laitettiin korkealle pukille, kairattiin ja katsoittiin, että kairaus kulkee keskellä. Liitoskohdissa urospuoli sorvattiin päältä ja naaraspuoli samankokoiseksi sisältä ja lopuksi se vahvistettiin vanteella ulkopuolelta.

Tommi muistelee, että yhteishenki Hovinkylässä oli hyvä. Yhteiseen käyttöön hankittiin mm. perunankaivukone ja äes, jolla myyränpesiä hajotettiin, sekä käsin kierrettävä pellavaloukku. Hovinkylässä toimivat suutareina Väyrynen ja Huuska, räätälinä Kankkunen (joka oli ollut hovin palkollinen), länkimestarina Hakulinen ja metsänvartijana Juho Paksu. Petäjärvellä sijaitsevat sahat ja myllyt ja sieltä sai apua monessa asiassa. Posti kulki Petäjärven asemalle, lähin kauppa puolestaan oli Ryhmässä.

Talvisodan alettua Tommin kotitaloon oli tullut Raudusta perhe. Illalla oli juuri käyty nukkumaan, kun joku tuli sanomaan, että on kaksi tuntia aikaa mennä Kiviniemestä yli.

Virolaisilla oli käytössään hevonen, mikä oli poikkeuksellista, koska kaikkien oli ollut määrä luovuttaa hevosensa aiemmin. Tommi arvelee, että hänen isänsä oli niin hyvä puhumaan, että oli saanut pitää hevosensa. Kiireessä pakattiin kuormaan mukaan ruokaa ja vaatteita sekä peltilaatikko, jossa oli valokuvia ja koruja. Pieneläimet jouduttiin jättämään, mutta lehmät otettiin mukaan. Tommi muistaa, kuinka tiellä oli ahdasta, kun sotilaat ja evakot karjoineen kulkivat korkeiden lumipenkkojen välissä. Hevoskärryillä ajettiin Räisälään ja Myllypelttoon ja monta päivää myöhemmin saavuttiin junalla Urjalan asemalle, josta saatiin kyyti Urjalan Vahoisten Koivulahden pappilaan, josta Väinö Linnakin kertoo romaanissaan. Itse kirkkoherra tuli katsomaan tuohon pappilan lukutupaan, keitä sinne oli saapunut. Virolaisen perheen lisäksi samassa tuvassa asui nelihenkinen Kupanen perhe Ojaniemestä. Keväällä 1940 Virolai-

set muuttivat Vesilahden Onkemäelle vanhahoika Emil Räikän peräkammariin ja asuivat siellä siihen asti, kunnes pääsivät 1942 Hovinkylään takaisin. Kotitalo odotti tulijoita pestynä ja valmiina. Rintama oli kulkenut Hovinkylän ohi, vain Leppäsen talo oli hävitetty ja emäntäkoulu oli poltettu. Vielä vuonna 1957 kylän rakennukset olivat paikoillaan, kunnes ne saivat väistyä sovhoosin peltojen tieltä.

Tommi kävi rippikoulun Sakkolan valistustalolla kirkonmäen takana, jossa kirkko silloin toimi. Syksyllä aloitettiin viikon mittaisella osuudella ja rippikoulua jatkettiin kahden viikon ajan keväällä, kunnes juhannuksena päästiin ripille. Tommi kulki viiden rippikoulutoverinsa kanssa Hovinkylästä polkupyörällä Ojaniemeen, josta lähdettiin veneellä ylittämään Suvantoa. Veneet olivat molemmin puolen järveä ja niissä oli kaksi paria airoja. Pulakan mies toimi perämiehenä. Aallokko oli joskus kova. Vastarannalla oli veneeltä kävelymatkaa muutama kilometri kirkolle.

Kevättalvella 1944 sai Tommi suojeluskunnasta määräyksen aloittaa Käkisalmen kuukauden pituisen alokaskurssin, jonka jälkeen hän palveli IS (ilmasuojelu)-komppanian poikaosastossa, jonka tehtäviä olivat evakuointi ja vartiointi. Varustuksena oli kivääri ja panokset, koska oli sotatoimialueella. Kesäkuussa 1944 tuli eräänä sunnuntai-iltaa esikunnasta hälytys. Keskiviikkoon mennessä oli määrä siirtää naiset ja lapset Suvannon yli, Aleksanteri Virolainen jakoi osoitelipukkeita kylän vanhimpana Ojaniemeen, Tommi Hovinkylään. Lipukkeissa kerrottiin, mihin tavarat lähetetään. Tommi muistaa ihmisten olleen yllättyneitä, mutta toisaalta taistelun äänet olivat kuuluneet Raudusta päin, joten lähdön läheisyys oli arvattavissa. Käytössä olleilla autoilla ajettiin kuormia asemille. Poikaosasto siirtyi lopulta polkupyörillä Pyhäjärvelle Noitermaan kansakoululle, josta saatiin kyyti Immolaan. Osasto lopetettiin aselevon jälkeen, Tommi kertoo, että syksyllä lyötiin litterat kouraan ja aseet luovutettiin Suolahdessa.

1944 kaikki sakkolalaiset menivät Saarijärvelle ja tavarakollit toimitettiin Äänekosken asemalle. Virolaisen perhe asui Tarvalan maamieskoulun tilalla kaksi vuotta talinpäädystä sijainneessa asunnossa, jossa oli ollut säilytetty aiemmin vankeja. Siitä muistutuksena olivat kalterit ikkunassa. Aleksanteri-isä saapui vasta kuukausien

päästä lehmien kanssa muun perheen luokse. Tommi teki Tarvalan aikana sekalaisia töitä, kuten metsätöitä ja karjanhoitoa, oli mukana porukassa, joka teki kylmille tiloille teitä, sekä oli kantoja räjäyttämässä ja pajassa sepänsällinä.

1945 keväällä Virolaiset kuulivat, että he saavat tilan Vesilahden Laukosta.

He asuivat naapurikylässä Vakkalassa vanhassa kiinteistössä sillä aikaa, kun uutta taloa rakennettiin. Valmiissa pellossa oli 12 hehtaaria ruista, jonka Laukko korjasi, mutta antoi osan Virolaisille. Perheen muut lapset syntyivät 1931, 1934, 1938, 1940 ja 1941. Kaksi veljeä, Soini ja Teuvo, kuolivat pieninä.

Veljekset Mauno ja Toimi asuvat kotitilalla. He pitivät karjaa ja viljelivät rehuohraa sekä perunaa viime syksyyn saakka, nyt pellot on vuokrattu. Kaksi nuorempaa sisarta asuu lähitöillä: Helli Toivonen Narvassa ja Aune Lehto Tottijärvellä.

Nyt Tommi on eläkkeellä ja pohtii kuinka saisi ajan kulumaan. Häntä on kuntoutettu

kovasta työnteosta tulleen ristiselän kulumien vuoksi. Siitä huolimatta hän käy hirmvimetsällä, verkoilla, ongella ja virvelöimässä. Tommi tuntee itsensä sekä vesilahtelaiseksi että karjalaiseksi. Hän on käynyt alle 10 kertaa Sakkolassa. Ensimmäisen kerran jälkeen oli vähän väliä, mutta viimeiset 5-6 vuotta hän on ollut joka kesä kotipaikoillaan käymässä, yhden kerran koko suku oli mukana.

Tommi on toiminut aktiivisesti monessa yhdistyksessä. Hän on ollut Vakkalan Seudun Metsästysyhdistys ry:n sihteerinä yli 30 vuotta ja nyt kolme vuotta puheenjohtajana sekä

Vakkalan Kalastuskunnan sihteerinä. Yli 20 vuotta hän on ollut mukana hallituksen jäsenenä Vesilahden karjalaisissa, jota hänen isänsä ja veljensä olivat perustamassa. Vesilahden sotaveteraanien puheenjohtajana Tommi on toiminut 4-5 vuotta ja lisäksi hän on Hovinkyläseuran pitkäaikainen sihteeri ja tilinhoitaja sekä kunniajäsen. Jo Tommin vanhemmat osallistuivat Hovinkyläseuran toimintaan. Tommi on saanut ansioistaan

karjalaisen perinteen vaalijana Karjalan liiton pronssisen ja hopeisen ansiomerkin sekä Siirtoväen muistomitalin. 80-vuotispäiväänsä Tommi juhli viime elokuussa Huokianhovissa Hinsalassa perheen ja ystävien kesken.

Mirja Antila

KUOLLEITA

Äitimme Aune Aartonen (os. Kylläs-tinen) syntyi Sakkolassa, Volossulan kylässä 28.11.1922. Perheeseen kuului äidin (Helena Eeva) lisäksi mummo ja Loviisa-täti, sekä kaksoissisar Rauha ja nuorempi veli Pentti. Lapsuus oli huoletonta ja leikin täyttämää. Äiti kertoi mummon halunneen, että lapset saisivat leikkiä ja olla vapaana, koska leikki on lapsen työtä ja aikuisten työt tulee aikanaan. Tämä olikin herättänyt hie-man pahennusta kyläläisissä, mutta vuosien saatossa mummon viisaus oli käynyt toteen, ja työtä oli saanut meidän äitimmekin tehdä riittävästi.

15-vuotiaana äiti oli mennyt Kirvesmäkeen Ukkolan taloon piiiaksi, ollen täällä talvisodan syttymiseen asti. Evakkotaival toi äidin perheineen Rantasalmen ja Sysmän kautta Rautalam-mille, jonne äiti ei jäänyt, vaan lähti Toijalaan kotiteollisuuskouluun ja sen jälkeen Valkeakoskelle Säterintehtaal-le.

Sodan päätyttyä äiti sairastui lomamatkallaan punatautiin, ja Valkeakoskel-la sairaalassa oli jo niin huonossa kun-nossa, että tädille ja sisaruksille ilmoitettiin pois-lähdön olevan käsillä. Mut-ta näin ei tapahtunut, ja äiti parani sen verran että pääsi pois sairaalasta ja pa-lasi sukulaisten luo Rautalam-mille, jos-sa sitten tapasikin tulevan miehensä Antton Aartosen, ja heidät vihittiin maaliskuussa-47.

Ensimmäisen vuoden nuoripari asu-teli Rautalam-milla eripaikoissa, mutta sitten he saivat töitä Urjalasta ja näin ollen muuttivat sinne. Vuonna -50 he jälleen palasivat Rautalam-mille ja osti-

vat pienen maapaikan Konnevesi-jär-venrannalta. Muutaman vuoden kulut-tua perheeseen sitten ilmaannuttiin me, Raija s.53, Olli s. 55, Eeva s. 56, Maria s.59

Evakkotaipaleelle jäi aikanaan kaikki maallinen omaisuus ja muistot siihen-astisesta elämästä, tiukasti kumilenkil-lä sidottu valokuvanippukin Ukkolan aitan pöydälle. Tämän takia äidillämme ei ollut meille lapsilleen näyttää mitään kuvista, vaan hänen täytyi kertoa kaik-ki ne tapahtumat ja asiat itse omiin muis-tikuviin luottaen. Näin meille lapsille piirtyi kuva kauniista Suvannonrannas-ta aurinkoisina kesäpäivinä lasten riei-muitessa uimaleikeissään, tai talvipäi-vistä mäenlaskussa Piähenikön pen-kereiltä ja hiihtolenkeistä Kuupon sisarusten kanssa.

Äiti ei palannut edes välirauhan aika-na karjalaan, vaan pääsi ensimmäisen kerran takaisin kotirannalleen vasta 10.8.1989, uimaan kauan kaipaamassaan Suvannossa. Sekin matka oli ikimuis-toinen, koska matkustaminen luovute-tulle alueelle ei silloin ollut vielä luval-lista, ja näin ollen hän teki tämän reis-sun Leningradista käsin salassa parin ystävättärensä kanssa. Kotiseutumato-koja äiti kerkesi tekemään virallisesti-kin tämän jälkeen vielä neljä kertaa ja me kaikki lapset ja osa lapsenlapsista-kin kerkesimme tutustua hänen opas-tuksellaan hänen lapsuutensa leikkitan-tereisiin.

Elämä ei ollut pientilallisena helppoa, ja kuitenkin erilaisten elämänvaiheiden jälkeen äiti vietti vanhuuden päivät onnellisena omassa kodissaan Rauta-lammilla viimeiseen asti. Pitkällisen ja vaikean sairauden uuvuttamana hän kuoli 17.1.2008.

Äitiä ikävöiden ja muistellen
lapset perheineen

KUOLLEITA

Uuno Pulakan muistolle

Uuno Pulakka syntymäpäivillään elokuussa 2007. Kuva: Hannu Turkkinen.

Uuno Pulakka on ollut elinaikainen ystäväni kansakouluajasta lähtien, luukuunottamatta sotavuosien aikaa, kun jouduimme eri rintamille. Sakkolan suojeluskunnan Petäjärven kyläosastoon liityimme samanaikaisesti vuonna 1929. Osallistuimme osaston vilkkaaseen toimintaan talvisodan alkuun asti. Uuno Pulakka oli yksi innokkaimpia jäseniä. Mm. Viipurin Suojeluskuntapiirin kilpailuissa hän oli voittamassa ensimmäistä kiinnitystä kiertopalkintoon, jonka me sitten eri vuosien kilvassa voitimme omaksemme. Hiihtäjänä hän oli kilpaillemassa, kuten kaikessa osaston toiminnassa. Hyvänä puhujana hän esiintyi monissa tilaisuuksissa. Vuonna 1938 erotettiin suojeluskunnan Petäjärven kyläosastosta Rannan kyläosasto, jonka johtajaksi määrättiin Uuno Pulakka.

Uuno Pulakka oli erikoisesti nuorisoseuramies, kun hänet valmistuttuaan kansanopistosta valittiin Petäjärven

Nuorisoseuran puheenjohtajaksi. Hänen aikanaan seuran opintokerho toimi vilkkaasti. Kansantanssit ja näytelmät kuuluivat vakioina ohjelmaan. Vuoksen Nuorisoseurapiirin jäsenenä ja edustajana hän esiintyi puhujana vielä sotien jälkeisinäkin aikoina.

Vuonna 1947 Uuno Pulakka valittiin Suvanto-Säätiön valtuuskuntaan, sekä sen varapuheenjohtajaksi. Hän hoiti tätä tehtävää vuoteen 1993, jolloin terveydellisistä syistä ei katsonut voivansa enää jatkaa. Toimintansa aikana hän joutui usein pitämään puheita ja muutenkin osallistumaan aktiivisesti toimintaan. Hän osallistui mm. Sakkolan historian uuden painoksen toimitukseen sekä vuonna 1957 Aleksanteri Aavan Vuoksen varsilta -tuotannon toimituskuntaan, esipuhekin on hänen käsialaansa. Edelleen hän osallistui Hannu Paukun toimittaman Sakkolan kylätuvasta tupaan -kirjan toimituskuntaan, kirjoittaen tähänkin teokseen esipuheen.

Ansiokkaasta toiminnasta hänelle on myönnetty Karjalan Liiton kultainen ansiomerkki. Uudella kotipaikkakunnallaan Ruovedellä hän on osallistunut lukuisiin kunnan ja seurakunnan luottamustehtäviin.

Viimeinen tapaaminen meillä oli vuonna 2007 hänen 95-vuotispäivänään, jolloin säätiön puheenjohtajat ja allekirjoittanut kävivät Uunoa onnittelemassa. Samalla kertaa Esko Kallonen ja Hannu Turkkinen luovuttivat hänelle kyläkirjoja.

Pitkäaikainen ystävyyskuntamme on päättynyt. Kiitollisen toivotan uutteralle ikäkaverilleni rauhaa lepoa.

Yrjö Raaska

Uuno Armas Pulakka oli syntynyt Sakkolassa 24.8.1912, ja kuoli 9.8.2008 Ruovedellä. Hänet siunattiin lähimpien läsnä ollessa. Kaipaamaan jäivät Tuula, Pirjo ja Martti perheineen.

Petäjärven suojeluskuntalaisia. Uuno Pulakka eturivissä toinen vasemmalta, muistikirjoituksen kirjoittaja Yrjö Raaska takarivissä toinen oikealta.

KUOLLEITA

Anna Korhosen muistolle

Anna Korhonen, ent. Ryypö. o.s. Äikäs, syntyi 3. päivänä toukokuuta 1916 Vuokselassa ja kasvoi Vuokselan Päiväkiven kylässä vanhempiensa Aina ja Antti Äikkään Marjamäki nimisellä tilalla.

Lapsuus ja nuoruusajat Virkkilässä olivat jääneet muistoina hyvin hänelle mieleen. Virkkilän talojen sijaintimääritykset hän tallensi kartalle muistitietona nuoremmille.

Hän avioitui Uudessakylässä asuneen Valter Ryypön kanssa. Jatkosota toi surua moniin perheisiin ja myös Anna sai suruviestin miehensä Valterin menehtymisestä teltaan osuneesta kranaatista 6.9.1941 Valkeasaarella.

Anna toimi jatkosodan aikana lottana Vuokselassa ja Sotiemme Vuoksela matrikkelissa on hänen koskettavat muistelmansa noilta ajoilta. Hän toimi muun muassa puhdistusryhmän johtajana, Is-joukkojen emäntänä ja myös Iv-vartiossa. Vuokselan Is-joukoissa oli mukana myös nuoria 15-vuotiaita poikia, jotka kutsuivat häntä äidikseen. Myöhemmin nämä pojat miehiksi varuttuaan Vuoksela-juhliissa tavatessaan totesivat, että he olisivat kuolleet nälkään ilman äitiä.

Karjalasta lähtö tapahtui kesäkuussa 1944 menemällä Putikon asemalle ja sieltä Ähtäriin. Vuosikymmenten saatossa elämä jatkui uusilla asuinsijoilla ja hän osallistui vuokselaisten pitäjäjuhliin tavaten entisiä tuttuja ja muistellen elä-

mää Vuokselassa.

Vuokselan perinteiden vaaliminen oli hänelle sydämen asia. Siinä mielessä hän otti usein yhteyttä sekä puhelimitse että kirjeiden muodossa. Hän kertoi eräässä lähettämässään kirjeessä tunteensa hyvin äitini, joka oli Päiväkiven koulun yläluokalla hänen ollessaan alakoulun oppilas.

Hänen asenteensa elämään oli hyvin positiivinen ja vaikka hän kertoili sairauksistaan, joita hän oli kohdannut, muistot Vuokselasta kantoivat häntä eteenpäin.

Sain heinäkuun lopulla kirjeen Annalta, jonka kirjoittamisessa oli apuna ollut hänen tyttärensä Anja Sihvonen. Kirjeessä oli kuva 3.5.2008 92 vuotta täyttäneestä Anna Korhosesta. Kirjeessä hän välitti kiitokset kaikille niille henkilöille, jotka olivat myötävaikuttaneet Sotiemme Vuoksela-kirjan valmistumiseen. Kirjan saatuaan hän oli lukenut sen sisällön tarkkaan ja elänyt jälleen nuo ajat Karjalassa moneen kertaan.

Hän toivoi, että hänestä otettu kuva julkaistaisiin Suvannon Seutu-lehdessä. Anja tytär kirjoitti edelleen, että äiti on yhä henkisesti täysin virkeä, vaikka alituiset kivut tuntuvatkin ylivoimaisilta. Iloinen mieli ja luottamus kohtaloon ovat kannatelleet häntä pitkän ja vaiherikkaan elämän varrella ja yhä edelleenkin.

Anna Korhonen sai iäisyyskutsun 15.8.2008. Suruviestin sain puhelimitse Anja-tyttäreltä.

Siunaustilaisuus oli 29.8.2008 Oulussa ja uurnan lasku 3.9.2008.

Monien yhteydenottojen perusteella olin oppinut tuntemaan Anna Korhosen lämminsydämisestä ihmisenä, jolle rajan taakse jäänyt kotiseutu ja siellä eletty elämä säilyi kauniina muistoina koko elämän ajan.

Hänen äidillinen suhtautuminen lämmitti minua suuresti, kun vaihdoimme tervehdyksiä keskenämme.

Taisto Virkki

Rakas veli, kummi, setä ja eno

**Sauli
Lamppu**

s. 7.12.1931 Sakkola
k. 27.7.2008 Huittinen

Niin pienet, pienet on piirit maan,
mut taivas on suuri ja laaja
ja taivas on kuultava korkeuttaan
ja taivas on tähtinen, taaja.
Yks vaan on taivas, yks Jumala vaan,
on jokaisella se sielussaan,
ja taivas on rauha täytetyn työn.
Se estävi aavehet yön.

(Eino Leino)

Kiittäen ja kaivaten
Yrjön perhe
Lauri perheineen
Sylvi perheineen
Maija-Liisa

Sauli on oman toivomuksensa mukaan siunattu hiljaisuudessa Punkalaitumen kirkossa 1.8.2008 suvun ja lähimpien ystävien läsnä ollessa. Kiitos Huittisten terveyskeskuksen vuodeosaston henkilökunnalle hyvästä, arvostavasta, inhimillisestä hoidosta viimeisten elinkuukausien aikana.

Ylioppilaita

Forssan Yhteislyseosta kirjoitti ylioppilaaksi 2008 Tiina Eeva Liisa Lähdekorpi. Tiinan vanhemmat ovat Ulla ja Heikki Lähdekorpi Jokioisista. Tiinan mummo on Liisa Lähdekorpi Forssasta os. Tenkanen, syntynyt Sakkolan Karholassa.

Kevään 2008 ylioppilaita ovat Antti ja Jussi Karppinen Kuhmon yhteisluukiosta. Poikien mummo Laina Helena Tannermäki, o.s. Nuora, oli kotoisin Sakkolan Petäjäjärveltä. Laina-mummo asui ja teki elämäntyönsä Saarijärven Lannevedellä.

Vuoksela mieles ja kielel

Pirkko Tervo lähetti kirjeitse viestin, jossa hän kertoi seuraavan tapahtuman yllättäneen hänet myönteisesti. Pirkko on Uuno Tuhkasen tytär Vuokselan Päiväkiven kylästä.

Tämä tapahtui 31.5.2007, kun Pirkko puhelin soi siin 21 aikaa. Sielt kuulu vapiseva vanha miehe ään: kuuleha sie Pirkko, myö tullaa äitin kans yllätys-käynnil siu luokseis. Ei myö kauvaa olla, haastetaa vähä aikaa, ko ei olla pitkää aikaa nähty. Mittää meil ei saa tarjota, älä ruppee varistammaa tarjottavaa. Meil on kiire Tammela. Ko auto pysähty, tää "vanha mies" ol just ylioppilaaks pääst Markku Tervo äitiisä kans.

Markku Tervo oli tuo "vanha mies" Pirkko Tervon pojanpoika, joka yllätti Pirkon puhumalla karjalan murretta ensi kertaa hänen kuullessaan. Hänellä on vanhempi veli Tomi ja molemmat opiskelevat kauppatieteitä.

Pirkko totesi edelleen, että kyllä hänen isänsä "Unkka" olisi näistä pojista iloinen, vaikka ei heistä ehkä olisi niin innokkaita kalakavereita kuin hän oli aikanaan.

Markku Tervo, kauppatieteiden ylioppilas.

Tomi Tervo, kauppatieteiden maisteri.

Ylioppilaita

Mikko Juhani Kaitanen pääsi Mynämäen lukiosta ylioppilaaksi 31.5.2008. Vanhemmat ovat Kirsi o.s. Hietala ja Ari-Pekka Kaitanen. Mikon mummo on Irma Kaitanen o.s. Eeva Metsäpirtin Koselasta, Vorkesta.

Vihittyjä

Helsingin Tuomiokirkossa 5.7.2008 vihittiin avioliittoon seurakuntapastori Harri Kiiski ja teologian ylioppilas Mila Ruskeepää. Harrin vanhemmat Erja ja Heikki Kiiski Huittisista. Millan vanhemmat Marja-Leena ja Olli Ruskeepää Kiskosta. Harrin mummo Iida Kiiski o.s. Repo, Sakkolan Vilakkalasta ja Marja-Leenan, os. Liimatainen Sortavalan mlk.

Sakkolan kyläkirjoja kootaan, ota yhteyttä

Valkjärvi:

Eero Kukko,
Pirttiniementie 3 A 3, 58175
Enonkoski
puh. 050 356 0865

Riiska:

Maire Saarinen e. Lamppu,
puh. 044 5586 937
Irma Havumäki e. Karppanen,
puh. 040 5646 275
Teuvo Kuparinen,
puh. 0400 612 347

Kirkonkylä, Karhola, Luprikkala, Sipilänmäki:

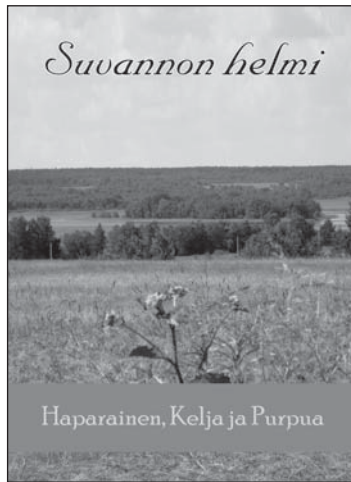
Antti Hynnä,
Ollilantie 11, 37500 Lempäälä
040 8490048, antti.hynna@tut.fi

Maire Kanervisto,
Ruskontie 11 as 2, 33710 Tampere
0500 579341,
leevi.kanervisto@kotiposti.net

Antti Koiranen,
Sammalpolku 9, 37550 Lempäälä
040 5514137, antti.koiranen@uta.fi

Matti Naskali,
Rautaranta 8, 28400 Ulvila
0500 721902,
matti.naskali@mknpalv.inet.fi

Tuleeko lehtesi
oikealla osoitteella?
Soita puh. 040 730 2622

Kirjaa voi tilata
* Aila Alanen p. 03- 375 2852 tai
040 - 707 6164
* Marjo Ristilä-Toikka
p. 040 730 2622
* Anneli Kuisma p. 03- 3748 410

Hinta 35 euroa + postituskulut

SUVANNON SEUTU

Suvannon ympäristön kotiseutulehti
vuodesta 1957, 8 kertaa vuodessa.

Julkaisija: Sakkola-Säätiö
Kirjapaino: Koski-Print, Valkeakoski

Toimitus: Suvannon Seutu,
Rautasementtie 375,
37500 Lempäälä

Päätoimittaja

Marjo Ristilä-Toikka, Lempäälä
Puhelin 040 730 2622
tai (03) 374 8 448
marjo.ristila-toikka@kolumbus.fi

Metsäpirtin yhdyshenkilö

Ilmi Pesonen,
puh. 09-694 6309 tai 040730 6166
ilmi.pesonen@welho.com

Vuokselan yhdyshenkilö

Taisto Virkki, Tampere
p. 03 - 363 1750, 0400-576722
taisto.virkki@luukku.com

VILAKKALAN, PETÄJÄRVEN ja LAPINLAHDEN KYLÄKIRJAT

Hinnat 30 euroa kpl +
postituskulut.

Tilauksia vastaanottavat:
Marjo Ristilä-Toikka
p. 040 730 2622,
marjo.ristila-
toikka@kolumbus.fi

Aila Alanen p. 375 2852 tai
040 - 707 6164
aila.alanen@lempaala.fi

Muista myös muut
Sakkola-Säätiön
tuotteet: vaakuna,
kirjallisuus, tekstiilit

Putkiliike

P. Nuora Ky

37560 KULJU
Puh. 367 6100

SUVANNON & SEUTU &

TILAA SINÄKIN
OMASI!

SAKKOLA-SÄÄTIÖ

Hannu Turkkinen,
hallituksen puheenjohtaja,
Turkkisentie 12, 37550 Lempäälä,
puhelin 040-5814398 tai 03-3752525
hannu.turkkinen@kotiportti.fi

Matti Naskali, sihteeri,
Rautaranta 8, 28400 Ulvila,
p. 02-538 0855, 0500-721902
matti.naskali@mknpalv.inet.fi

VALTUUSKUNTA

Hannu J. Paukku, puheenjohtaja,
Harjatie 5, 32210 Loimaa
puh. 0500-741296
hannu.paukku@punkalaidun.fi

Esko Kallonen, varapuheenjohtaja
Kukkolantie 4, 37560 Lempäälä
p. 03-3676603, 040-5540747

SAKKOLA-SEURA

Leena Rantakari, puheenjohtaja
Haapaniemenkatu 16 A 142,
p. 09-710 846, 040-514 1682
leena.rantakari@elisanet.fi

HOVINKYLÄSEURA

Mirja Antila, puheenjohtaja
Kitarakuja 1, 01390 Vantaa
mirja.antila@kolumbus.fi
p. 050 599 6936

**PITÄJÄMME
INTERNETISSÄ**

www.sakkola.fi

www.metsapirtti.net

**www.
vuoksela-seura.fi**

METSÄPIRTTI SEURA RY

Kalevi Hyytiä, puheenjohtaja
Norppakuja 6A, 01480 Vantaa
p. 04050 22750
kalevi.hyytia@metsapirtti.net

Anja Kuoppa, varapj
p. 0442 844 330
anja.kuoppa@gmail.com

Helka Korpela, sihteeri
Kalevan puistotie 13 C 58
33500 Tampere
p. 040 565 0905
helka.korpela@kolumbus.fi

METSÄPIRTTIKERHOT:

TAMPEREEN METSÄPIRTTIKERHO

Helka Korpela
Kalevan puistotie 13 C 58
33500 Tampere
p. 040565 0905
helka.korpela@kolumbus.fi

ETELÄ-POHJANMAA

Esko Lylander
Mustikkatie 1, 66400 Laihia
p. 050 5997 720

Anja Paksu
Tammistontie 4 b 4, 65300 Vaasa
p. 040 5239 466
anja.paksu@saunalahti.fi

UUSIKAUPUNKI

Anneli Virtanen
Pappilankuja 15, 23600 Kalanti

TURKU

Aila Martelius-Mäkelä, puh. joht.
Eeronpolku 6, 23100 Mynämäki
p. 050 5948 712
aila.martelius@luukku.com

Niilo Kiiski, sihteeri
Tennaritie 7, 21200 Raisio
puh. 02-4383167 tai 0503575767

METSÄPIRTTI- JÄRJESTÖT TMK

Aila Martelius-Mäkelä, puh. joht.
Eeronpolku 6, 23100 Mynämäki
p. 050 5948 712
aila.martelius@luukku.com

Yrjö Koskinen
p. 040 5784 724
yv.koskinen@luukku.com

Ilmi Pesonen
p. 040 7306 166
ilmi.pesonen@welho.com

KIRVESMÄKI KERHO RY

Mauri Ukkonen, puheenjohtaja
Ojahaanpolku 8 B 23
01600 Vantaa
p. 0509192629

METSÄPIRTTI ARKISTO

Mynämäen kirjasto
Yhteyshenkilöt:
Kari Ahtiainen p. 0445843107
Markku Lemmetti
02-4310956, 050-5119720
marku2@saunalahti.fi

VUOKSELA-SEURA ry

Tapio Sihvo, puheenjohtaja
Formupojantie 8, 14500 Iittala
p. 03-6765024, 040-5411502

Laila Saario, sihteeri
Rauduskoivunkuja 6, 36600 Pälkäne
taistosaario@netti.fi
p. 040-586 0 691

Sukututkimusasiat
Pentti Warvas,
Tervatie 25, 03100 Nummela
pentti.warvas@dnainet.net
p. 019 - 334 606

Internet-asiat (vuoksela-seura.fi)
Tuula Nieminen
Erätie 26, 33800 Tampere
p. 03-2231400, 0400-833386

Taisto Virkki, yhdyshenkilö
Paununkatu 24, 33700 Tampere
taistovirkki@gmail.com
p. 03-3631750, 0400-576722